O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Ватан ҳимояси — иймон рамзи

ВАТАНПАРВАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУДОФАА ВАЗИРЛИГИНИНГ МАРКАЗИЙ МАТБУОТ ОРГАНИ

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ПЕЧАТНЫЙ ОРГАН МИНИСТЕРСТВА ОБОРОНЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

2005 йил, **5** февраль, шанба № **16** (2060).
Газета 1992 йилнинг 24 июнидан чиқа бошлаган.

Суббота, **5** февраля, **2005** год, № **16** (2060).
Газета издается с 24 июня 1992 года.

Сотувда эркин нархда

В розницу – цена свободная

2004-2005 ўқув йилининг шиори: «Жонажон Ўзбекистонни севиб ардоқлаш, юксак касбий маҳорат, интеллектуал салоҳиятни ошириш — ҳар бир ҳарбий хизматчининг бурчидир».

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси таркибини тасдиқлаш тўғрисида

Вазирлар Маҳкамаси Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 98-моддаси 8-қисмига мувофиқ янги сайланган Олий Мажлис олдида ўз ваколатларини зиммасидан соқит қилганлиги маълумот ва ижро учун қабул қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг тақдимномасига биноан Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг 2005 йил 28 январдаги қарори билан Ш.М.Мирзиёев Бош вазир лавозимига тасдиқланди.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 98-моддасининг 2-қисмига мувофиқ қуйидагилар Вазирлар Маҳкамасининг аъзолари этиб тасдиқлансин:

МИРЗИЁЕВ Шавкат Миромонович Бош вазир, агросаноат комплекси раҳбари;

АЗИМОВ Рустам Содиқович Бош вазирнинг биринчи ўринбосари — иқтисодиёт вазири, иқтисодиёт комплекси ҳамда истеъмол товарлари ва савдо комплекси раҳбари;

ТЎХТАЕВ Абдуқаҳҳор Ҳасанович Бош вазир ўринбосари, коммунал соҳа, транспорт, капитал қурилиш ва қурилиш индустрияси масалалари комплекси раҳбари;

СУЛТОНОВ Ўткир Тўхтамуродович Бош вазир ўринбосари, ёқилғи-энергетика, кимё, металлургия ва машинасозлик масалалари комплекси раҳбари;

АРИПОВ Абдулла Нигматович Бош вазир ўринбосари — Ўзбекистон Алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги бош директори, ахборот тизимлари ва телекоммуникация масалалари комплекси раҳбари;

ҚОСИМОВ Рустам СобировичБош вазир ўринбосари — олий ва ўрта махсус таълим вазири, таълим, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий муҳофаза масалалари комплекси раҳбари;

ҒАНИЕВ Элёр Мажидович Бош вазир ўринбосари - ташқи ишлар вазири, ташқи алоқалар масалалари комплекси раҳбари;

ИНОМОВА Светлана Турсуновна Бош вазир ўринбосари — Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси раиси;

ВАЗИРЛИКЛАР

АБИДОВ Оқилжон меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазири;

АЗИЗХЎЖАЕВ Алишер Аббосович маданият ва спорт ишлари вазири;

АЛМАТОВ Зокиржон ички ишлар вазири;

ҒУЛОМОВ Қодир Ғафурович мудофаа вазири;

ЖЎРАЕВ Туробжон Икромович халқ таълими вазири;

ИСМОИЛОВ Сайфиддин Умарович қишлоқ ва сув хўжалиги вазири;

МУСТАФОЕВ Бўритош адлия вазири;

НАЗИРОВ Феруз Ғафурович соғлиқни сақлаш вазири;

РАҲИМОВ Саидаҳмад Бориевич молия вазири;

СУБАНОВ Бахтиёр Жумабоевич фавқулодда вазиятлар вазири;

ДАВЛАТ ҚЎМИТАЛАРИ

АСҚАРОВ Маҳмуджон Ахматович Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси раиси;

АҲМЕДОВ Нурмуҳаммад Давлат геология ва минерал ресурслар қўмитаси раиси;

ҚУДРАТОВ Ғофуржон Собирович Давлат статистика қўмитаси раиси;

МАТЛЮБОВ Баҳодир Аҳмедович Давлат божхона қўмитаси раиси;

ПАРПИЕВ Ботир Раҳматович Давлат солиқ қўмитаси раиси;

САЙФИДДИНОВ Жамшид Бадриддинович Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси раиси;

ТЎХТАЕВ Азамат Рамзитдинович Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси раиси;

АБДУАЗИЗОВ Абдували Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри бўйича давлат қўмитаси раиси;

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 98-моддасига мувофиқ Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг Раиси Вазирлар Маҳкамаси таркибига ўз лавозими бўйича киради.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 2005 йил 4 февраль.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ
Р.С.Азимовни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари — Иқтисодиёт вазири этиб тайинлаш тўғрисида

Рустам Содиқович Азимов Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари — Иқтисодиёт вазири этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 2005 йил 3 февраль.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ
Э.М.Ғаниевни Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — Ташқи ишлар вазири этиб тайинлаш тўғрисида

Элёр Мажидович Ғаниев Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари – Ташқи ишлар вазири этиб тайинлансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 2005 йил 3 февраль.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ СЕНАТИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Кенгашининг биринчи мажлиси бўлиб ўтди. Унда Сенат қўмиталарининг раислари иштирок этдилар. Мажлисни Сенат Раиси М.Шарифхўжаев бошқарди.

Кенгашда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва Сенатининг 2005 йил 28 январдаги қўшма мажлисидаги маърузасида илгари сурилган асосий вазифалар муҳокама қилинди.

Парламент юқори палатаси қўмиталари фаолиятининг жамиятни янада демократлаштириш, ислоҳотларни чуқурлаштириш ва мамлакатни модернизация қилиш стратегиясига асослантирилган асосий йўналишлари белгилаб олинди.

Қўмиталар ўз иш режаларини давлатимиз раҳбари парламент палаталарининг қўшма мажлисида белгилаб берган асосий вазифаларга таянган ҳолда тузиши зарур эканлиги қайд этиб ўтилди.

Кенгаш иштирокчилари Сенат фаолияти оммавий ахборот воситаларида ёритиб борилиши зарурлигига алоҳида урғу бердилар.

Кенгаш мажлисида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати ишини ташкил этиш билан боғлиқ масалалар ҳам муҳокама қилинди.

«Энг илғор батальон командири»

ТОҒ ЎҚЧИЛАРНИНГ «СУЯНГАН ТОҒИ»

Капитан Анвар Жабборовга нисбатан сарлавҳамиздаги иборани ишлатиш асло муболаға бўлмайди. Чунки, бу офицер нафақат ўз қисмида илғор, деб тан олинган, шу билан бирга Шарқий ҳарбий округда ҳам «Энг илғор батальон командири» номига муносиб топилиб, республика босқичида ишончли иштирок этди.

Сирдарё вилояти Сайхунобод туманида истиқомат қилувчи Аҳрор ака Жабборовнинг бирданига учта ўғли ҳарбий либос кийишга қарор қилишди. Мўминжон — милиция катта лейтенанти, ундан кейингиси, Анвар – капитан, укаси Сарвар эса — шартнома бўйича хизмат кичик сержанти, ҳарбий автомобиль назоратида катта нозир лавозимида. Ватан ҳимоячилари сафларига уч фарзандини қўшган отахоннинг фахру ғururини тушунса бўлади. Учаласи биттаси ҳам юзини ерга қаратмади, ўз жамоаларида обрў-эътиборлидир. Мана, Анваржоннинг эришган ютуғи ҳақидаги хушхабарни эшитиб, қалби яна қувончга тўлди.

…Майор Ойбек Саидов хизмат қилаётган тоғ ўқчилари қисмига 2003-2004 ўқув йилининг якуний синов машғулотлари пайтида хизмат сафари билан боргандим. Текширув комиссиясининг раиси, Шарқий ҳарбий округ қўшинларининг қўмондони генерал-майор Қосимали Аҳмедов қисм бошқаруви офицерлари ва батальон командирлари билан тактик машғулотни шахсан ўзи олиб борди. Генералнинг салобати таъсир этдими, билмадим, айрим тажрибали офицерлар ҳам тўсатдан берилган қўшимча саволларга бир оз ҳаяжонланиб жавоб беришди. Навбат капитан Анвар Жабборовга келганда, у батальон бажариши керак бўлган жанговар вазифаларни аниқ ва лўнда айтиб берганидан сўнг, текширувчининг юзига илиқлик югурди. Анвар ҳатто ҳар бир қўшимча саволга ҳам қониқарли жавоб қайтарди.

Бунинг замирида ёш офицернинг катта меҳнати туради, албатта. «Жанговар ҳаракатлар» майдони тасвирланган харита билан олдиндан пухта ишлагани ва кўпгина ҳужжатларни ўрганиб чиққани шундоқ сезилиб турарди. Шунинг учун, синов машғулотларидан илк таассуротларини ўртоқлашиш мақсадида қўмондон фикрини сўраганимда:

— Капитанлар — Анвар Жабборов ва Дилшод Метинов каби ёш офицерларнинг билимларидан қониқиш ҳосил қилдим, — деди. — Келажакда ушбу офицерлардан умидимиз катта…

Суҳбатимиздан сўнг бир ой ўтмасдан капитан А.Жабборов «Энг илғор батальон командири» номинациясининг дастлабки синовида Шарқий ҳарбий округда иккинчи ўринни эгаллагани ҳақида хабар «Ватанпарвар»нинг 23 ноябрдаги сонида чоп этилди. Ҳа, ажабланманг – ўшанда биринчи ўрин десантчилар вакили, катта лейтенант Миразиз Мираҳмедовга берилганди. Эслатиб ўтамиз, бир йил аввал айнан Миразиз «Энг илғор взвод командири» номинациясида Мудофаа вазирлиги қўшинлари бўйича ғолиб бўлганди.

Республика босқичи олдидан округ полигонида ҳар бир номинация бўйича ғолиблар ва совриндорлар яна йиғилди – ушбу йиғинда уларнинг имкониятлари қайта синовлардан ўтказилди. Такрорий синовларда эса Миразизнинг эмас, Анварнинг қўли баланд келди. Рақибидан кўпроқ балл тўплаган тоғ ўқчилари сардори ҳал қилувчи баҳсга йўлланмани қўлга киритди.

Чирчиқ полигонида бўлиб ўтган республика босқичида биринчи кундан бошлаб майор Акмал Солиев ва капитан Анвар Жабборовлар катта фарқ билан олдинга чиқиб олишди. Ҳарбий учкураш натижаларига кўра Жануби-ғарбий махсус ҳарбий округ вакили 1280 балл жамғарган бўлса, Анвар 1212 балл тўплади ва ҳар иккиси рақибларини анча ортда қолдиришди. Бунинг ўзи Акмал ва Анвар ҳамкасбларидан анча устун келганидан далолат беради.

Навбат тест саволларига келганида, капитан А.Жабборов рекорд натижани қайд қилди – берилган юз саволнинг 93 тасига тўғри жавоб берди. Бундан шубҳаланган бошқа округлар вакиллари синовни такроран ўтказишни талаб қилишди. Лекин, такрорий натижа ҳам ўзгармади – юз саволга 93 тўғри жавоб.

Шундай ҳаяжонли беллашувларга бой бўлган баҳслар майор А.Солиевнинг ғалабаси билан якунланганидан хабарингиз бор. Лекин, фақат 50 балл кам тўплаб, фахрли иккинчи ўринни қўлга киритган Анвар ҳам таҳсинларга лойиқдир. Тоғ ўқчилари сардори Шарқий ҳарбий округ шарафини муносиб ҳимоя қилди.

Анварнинг шундай юқори натижага эришганида устозлари – полковник Эркин Қаландаров, подполковниклар — Йўлдошали Раҳмонов ва Шуҳрат Убайдуллаевларнинг салмоқли ҳиссалари бор. Чунки, ўз хизматини Анвар десантчилар қисми жамоасида бошлаган. Ҳозирги жамоаси командири майор Ойбек Саидов ҳам яқиндан ёрдам бераётганини Анвар алоҳида таъкидлаб ўтди.

Биз билан суҳбатда ёш офицер ғолиблик сари интилишида қўл остидаги батальон жамоаси ҳам руҳий мадад бериб турганини таъкидлади. Жумладан, взвод командири катта лейтенант Жўрабек Қурбонов, гуруҳ командири, шартнома бўйича хизмат сержанти Умид Мамажонов, снайпер, шартнома бўйича хизмат оддий аскари Воҳид Абдураҳмоновлар сафдошларига ҳар томонлама ўрнак кўрсатишмоқда.

— Чортоқдаги округ сержантлар тайёрлаш мактабидан бизнинг сафларимизга янги ҳарбий профессионаллар келиб қўшилиши жуда қувонарлидир, — дейди капитан А.Жабборов. – Яқиндагина ушбу билим масканида ўқиб чиққан шартнома бўйича хизмат кичик сержанти Баҳодир Қодиров ҳозир энг кўзга кўринган секция командирларидан.

Тоғ ўқчилари командири бўлинмада профессионал посбонлар учун қулай шароитлар яратиб берилаётганини қувонч билан таъкидлади. Ижобий ўзгаришлар ҳақида айтиб ўтди. Уйланганлар учун яқинда янги оилавий ётоқхона фойдаланишга топширилди, энди боғча масаласини ҳал қилишга астойдил киришилди. Жамоа сержантлар кенгашининг раиси, шартнома бўйича хизмат кичик сержанти Зафар Муқсинов бу ишларда фаоллик кўрсатмоқда. Энг тажрибали бу посбонга сафдошлари тортинмасдан мурожаат этишади. Чунки, Зафар қўлидан келган ёрдамини аямаслигини барча яхши билади.

Жамоа ишлари билан банд бўлиб, Анвар ўз оиласига доимо ҳам етарли эътибор кўрсата олмайди. Аммо, турмуш ўртоғи Лобар ва жажжи фарзандлари Аброр билан Маржона оила бошлиғи — дадалари билан фахрланишади.

Янги — 2005 йил капитан А.Жабборов учун жуда яхши бошланди десак, янглишмаймиз. Чунки, танловнинг республика босқичида муваффақиятли иштирок этиши тоғ ўқчилар батальон сардорига қўшимча куч, шижоат бахш этди. Демак, янги ғалабалар ўзини кўп куттириб қўймайди. Унинг айтишича, жорий йилда Қуролли Кучлар Академиясига кириш нияти бор. Ушбу эзгу ниятига эришишида унга омад тилаб қоламиз.

Майор Аблай КАМОЛОВ, «Ватанпарвар» мухбири.
Подполковник Ярослав КОРУКА олган сурат.

ҚАМЧИҚ ДОВОНИДАГИ ВАЗИЯТГА ДОИР

Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигидан олинган маълумотга кўра, 2005 йилнинг 1 февраль куни соат 10.00 да қор кўчкилари тўғрисида олдиндан хабар бериш «Қамчиқ» станцияси навбатчисидан шу куни соат 12.00 дан бошлаб Тошкент-Ўш автойўлининг 151- ва 176-километрлари оралиғида қор кўчиш эҳтимоли борлиги тўғрисида хабар келган. Шу сабабли Наманган-Тошкент ва Тошкент-Ўш автойўлининг айрим участкаларида ҳаракат вақтинча тўхтатилди. Ушбу йўлнинг хавфли қисмида бўлган барча автоулов ва фуқаролар «Қамчиқ» қидирув-қутқарув отряди, «Автойўл» давлат акциядорлик компанияси, Давлат тоғ техника назоратининг тоғ-қутқарув қисми ва Ички ишлар вазирлиги ўт ўчириш бўлинмалари томонидан эвакуация қилинди. Тошкент-Ўш автойўлининг айрим қисмларида соат 14.00 дан 14.20 гача қор кўчиши рўй берди.

2 февраль куни соат 07.30 ва 07.45 да мазкур йўлнинг баъзи участкаларида турли ҳажмдаги қор кўчкилари рўй берди, натижада йўлнинг айрим участкалари тўсилиб қолди.

Қор кўчкисини тозалаш ишларига «Қамчиқ» қидирув-қутқарув отряди, Давлат тоғ техника назоратининг ҳарбийлашган тоғ-қутқарув қисми, йўл қурилиши хизмати ва ёнғинга қарши курашиш бўлинмаларидан 415 киши ҳамда 99 махсус техника жалб этилди.

Қор кўчиши оқибатида «Автойўл» давлат акциядорлик компанияси махсус бўлинмасининг ишчилар вақтинча яшайдиган 8 вагони қор остида қолди, вагонда бўлган 4 ишчи ҳалок бўлди.

Қор кўчиш хавфи бор ҳудудларни ўрганиш вақтида УАЗ-469 русумли автомашинани кўчки олиб кетган, натижада Бошгидромет хизматининг икки ходими шикастланган. Эвакуация қилинганидан сўнг улардан бири — автомашина ҳайдовчиси — тан жароҳатлари оқибатида вафот этди. Иккинчи ходимнинг аҳволи қониқарли.

(ЎзА).

НА ЛИНИИ ОГНЯ

Для воинского коллектива группы десантников под командованием лейтенанта Адхама Тохирова очередной выезд на полигон стал своеобразным смотром уровня роста их огневого мастерства и боевой выучки.

Десантникам попросту некогда было обращать внимание на непогоду – сразу после прибытия на войсковое стрельбище были развернуты учебные точки, на которых проходила всесторонняя подготовительная работа. Под руководством командира и более опытных сослуживцев призванные осенью в ряды Вооруженных Сил воины освежили в памяти основные требования и условия выполнения упражнения, была произведена выверка прицелов, проведен инструктаж по мерам безопасности при стрельбе.

Вся эта кропотливая работа дала свои результаты – когда подошло время выхода к огневому рубежу, каждый воин действовал четко и уверенно. Смена за сменой выполняли упражнение, а ведомость заполнялась хорошими и отличными оценками. Среди отличившихся – рядовые Алишер Хаккулов, Ильхом Тошкулов и Убайдулло Эркинов, поразившие большинство предъявленных мишеней.

Подводя итоги занятия и разбирая отдельные недостатки и недоработки, командир группы с удовлетворением подчеркнул, что к чести «голубых беретов» упражнение контрольных стрельб из стрелкового оружия ребята выполнили превосходно. На меткости ведения огня не отразились ни усталость от попутной физической тренировки, ни зимние холода. Радует, что осеннее пополнение заметно повысило свой уровень огневой выучки, да и на маршброске до полигона ребята выглядели вполне достойно.

Майор А. АЙНАТДИНОВ.

Ислоҳот ва самара

БИЗ ҲЕЧ КИМДАН КАМ БЎЛМАГАНМИЗ ВА ҲЕЧ КИМДАН КАМ БЎЛМАЙМИЗ!

Миллий ғоямизнинг асоси бўлмиш юрт тинчлиги, Ватан равнақи, халқ фаровонлиги эзгу мақсадларимиздир.

Ислом КАРИМОВ.

Эътироф

Мустақиллик туфайли Ўзбекистон жаҳонга юз очди. Бизни бутун дунё таниди. Айниқса, Ўзбекистон Республикаси 2002 йилда курраи заминнинг энг ривожланган давлатлари — АҚШ ва Япония томонидан, 2004 йилда эса Россия Федерацияси томонидан стратегик ҳамкор, деб тан олингани барчамизни қувонтирмасдан қолдирмайди.

Бу аслида халқаро майдонда стратегик ҳамкор сифатида Ўзбекистонга ишониш ва таяниш мумкинлиги, ана шу қудратли давлатларнинг суверен мамлакатимизга ҳурмат-эътиборининг ёрқин эътирофидир.

Бу ҳурматли Президентимиз Ислом Каримовнинг бевосита раҳбарлигида ишлаб чиқилган модель — эски маъмурий-буйруқбозлик, план-тақсимот тизимидан беш тамойилга асосланган эркин, ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш бўйича моделимиз тўғри эканлигининг тасдиғидир.

Янаям аниқроғи, бу Юртбошимизнинг аввал-бошданоқ узоқни кўзлаб изчил олиб бораётган доно сиёсати, хусусан, иқтисодиётни эркинлаштиришга қаратилган сиёсат, Ўзбекистоннинг ўзига хос ва мос шароитида эркин иқтисодиёт ва тадбиркорлик фаолиятининг асосий тамойилларига изчил амал қилишнинг самарасидир.

Бунга эришиш осон кечмади, албатта. Салкам 14 йил мобайнида юртимизда ва ҳаётимизда қандай оламшумул ўзгаришлар юз берганини баҳолаш учун лоақал бизга собиқ Иттифоқдан, эски мустабид тузумдан қолган меросни эслаш кифоя. Давлатимиз раҳбари Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 12 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқида шу хусусда тўхталиб, жумладан, бундай деди: «Бизга эски тузумдан ҳар томонлама заиф, бирёқлама ривожланган, бошқаларга қарам бўлган иқтисодиёт мерос бўлиб, ўлкамиз асосан арзон-гаров хомашё етказиб берадиган ҳудудга айланиб қолганини барчамиз яхши биламиз».

Табиийки, Президентимиз таъкидлаганидек, ана шу эски, мустабид, маъмурий-буйруқбозлик ва ўта марказлашган тақсимот тизимидан воз кечиб, бутун дунё яшаётган, бозор иқтисодиёти муносабатларига қурилган тизимга ўтиш, энг муҳими, янги ижтимоий муносабатларнинг зарур асосини, заминини, керак бўлса, пойдеворини қуриб олиш учун маълум вақт керак эди. Иқтисодий ривожланган, тараққий топган мамлакатлар халқлари бугунги ҳаёт даражасига етиш учун, ўз ҳақ-ҳуқуқларидан, эркинликларидан ва бошқа неъматлардан тўлиқ фойдаланиш учун кўплаб йиллар, ҳатто юз йиллаб тинимсиз ва машаққатли меҳнат қилганлари тарихдан аён-ку, ахир?!

(Давоми 2-бетда).

ПУЛЬС ПЛАНЕТЫ

В Петербурге объявлено штормовое предупреждение. По востоку Финского залива ожидается усиление юго-западного ветра. Высота волн вне льда – до 1,3 м. Уровень воды в Неве, по прогнозам, может подняться на 20-50 см.

●

Последствия утечки серной кислоты с химического завода в шведском городе Хельсингборг ликвидированы. Пострадали шесть рабочих завода, которые доставлены в больницу с проблемами в работе дыхательных органов. Утечка 15 тыс. тонн кислоты произошла на заводе, принадлежащем финской компании Kemira. Населению города по радио было объявлено об аварии, власти просили людей не выходить из дома. Население Хельсингборга составляет 110 тыс. человек.

●

Австралия поддержит кандидатуру представителя Уругвая Карлоса Переса дель Кастильо на пост главы Всемирной торговой организации (ВТО). Об этом сообщил министр торговли Австралии Марк Вэйл. В борьбе за пост главы ВТО участвуют также еврокомиссар Паскаль Лами, глава МИД Мавритании Джая Кришна Гуттарее и посол Бразилии в ВТО Луис Фелипе Сейксас Корреа.

●

МИД России опубликовал заявление в связи с трансляцией по британскому телевидению интервью террориста Шамиля Басаева. «Рассматриваем данный шаг как прямую информационную поддержку террористов, действующих на Северном Кавказе», – говорится в документе. «Не может не вызывать озабоченности то, что это происходит в стране, председательствующей в "восьмерке" индустриально развитых государств, где тема борьбы с терроризмом является одной из ключевых», – заявили в российском внешнеполитическом ведомстве.

●

В Киеве возле здания администрации президента собралось более тысячи человек, требующих отставки генпрокурора. Демонстранты просят встречи с президентом Украины Виктором Ющенко, чтобы передать ему лично требование об отставке Святослава Пискуна. О том, почему демонстранты выступают с таким требованием, не сообщается.

●

По сведениям посольства России в Судане, подтвержденным руководством суданской авиакомпании Air West и почетным консульством Украины в Хартуме, все шестеро погибших в авиакатастрофе грузового самолета ИЛ-76 вблизи Хартума являлись гражданами Украины. Об этом говорится в сообщении МИД России.

●

Министерство здравоохранения Индонезии распространило новые данные о числе погибших и пропавших без вести в результате цунами 26 декабря прошлого года. Согласно этим данным, число жертв увеличилось на 1874 человека – до 238945 человек. К настоящему времени похоронен 111171 житель.

(По страницам Интернета).

БИЗ ҲЕЧ КИМДАН КАМ БЎЛМАГАНМИЗ ВА ҲЕЧ КИМДАН КАМ БЎЛМАЙМИЗ!

(Боши 1-бетда).

Шулар ҳисобга олинган ҳолда, қолаверса, ўтиш даврида халқимизни унинг бошига тушган оғир юк ва ташвишларни енгил қилиш, мураккаб синовларда ҳеч кимнинг бурнини қонатмаслик мақсадида ҳукуматимиз томонидан узоқ ва яқин қўшнилар билан тенг ва дўстона алоқалар ўрнатилиб, юқорида айтилганидек, босқичма-босқич сиёсат олиб борилди. Бу жараёнда йирик миқдорда кредитлар олинмади, балки хорижий сармоядорларнинг сармоясини иқтисодиётга жалб этган ҳолда бизни қарамликдан қутқарувчи янги технологияларни келтиришга устуворлик берилди.

Хомашёдан — тайёр маҳсулотга

Ўзбекистон собиқ Иттифоқ таркибида бўлган пайтда ҳам пахта етиштириш бўйича дунёнинг етакчи тўрт давлати сирасига кирар, пахта толаси экспорти ҳажми бўйича эса жаҳонда иккинчи ўринда турар эди.

Лекин ўша даврда фақат Тошкент, Фарғона, Андижон, Бухоро ва Наманган шаҳарларида пахтани қайта ишлайдиган корхоналар бўлиб, уларга хомашёнинг бор-йўғи 8 фоизи қолдирилар, қолгани сувтекин баҳосида Марказга ташиб кетиларди. «Бўзчи белбоққа ёлчимас» деганларидек, йил — ўн икки ой далада пешона тери тўкиб, тонна-тонналаб «оқ олтин» етиштирган ўзбек деҳқонининг эгни оддий читдан тикилган кийим-кечакларни ҳам кўрмас эди.

Шу боис, истиқлолнинг дастлабки йиллариданоқ, мамлакатимизда енгил саноатни, жумладан, пахта толасини қайта ишловчи корхоналар тармоғини тез суръатлар билан ривожлантириш устувор стратегик вазифа этиб белгиланди.

Пировардида 2001 йилгача 11 та замонавий тўқимачилик корхонаси қурилиб ишга туширилган бўлса, ўтган йилнинг ўзида умумий қиймати 180,6 миллион АҚШ долларилик 17 та янги қўшма корхона фойдаланишга топширилди.

Тўйтепа ва Тошкент шаҳридаги «Кабул Ўзбек Ко», Фарғонадаги «Кабул-Фарғона компани», Тошкент вилоятидаги «Чиноз тўқимачи», Шаҳрисабздаги «Оқсарой тўқимачи Лтд», Сурхондарё вилоятидаги «Сурхонтекс», Андижон вилоятидаги «Балиқчитекс», Қашқадарё вилоятидаги «Яккабоғтекс», Хоразм вилоятидаги «Боғоттекс» ва «Шовоттекс», Наманган вилоятидаги «Ас-шоҳ», Чирчиқ шаҳридаги «Бурсел Тошкент текстил», Қорақалпоғистон Республикасидаги «Берунийтекс» қўшма корхоналари шулар жумласидандир.

Бу корхоналарнинг ҳаммаси хорижий сармоядорларнинг сармоялари иштирокида барпо этилган бўлиб, ҳар бири энг илғор технологиялар, замонавий ускуна ва дастгоҳлар билан жиҳозланган. Чет элларга хомашё эмас, балки ундан ишлаб чиқарилган тайёр маҳсулотни сотиш ўз навбатида мамлакатимизнинг ялпи ички маҳсулотини кўпайтириш, яъни катта даромад топиш, янги иш жойлари яратиш орқали эса ишсизликни кескин камайтириш муаммосини ҳал этиш имконини бермоқда. Исботми?

Биргина «Кабул-Фарғона компани» қўшма корхонасини олиб кўрайлик. Лойиҳа қиймати 100 миллион АҚШ долларидан зиёд бўлган мазкур корхона йилига 25 минг тонна пахта толасини қайта ишлаб, ундан 21 минг 600 тонна калава, 12,3 миллион погон метр бўз ишлаб чиқариш қувватига ва 2300 ишчи ўрнига эга. Бу ерда ишлаб чиқарилган маҳсулотнинг 90 фоизи экспорт қилинмоқда.

Агар «Кабул-Фарғона компани»да ҳам, бошқа мана шундай корхоналарда ҳам муҳташам иморатлар, кенг ва текис йўллар, ям-яшил майсазорлар барпо этилиб, фавворалар қурилгани, дам олиш, ювиниш хоналари, ошхона ва маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари ишчилар ихтиёрида эканлигини инобатга олсак, ана шу йирик иншоотлар нафақат иқтисодиётимиз тараққиётига хизмат қилаётгани, балки ҳудудлар қиёфасини ўзгартириб, ҳар бир ватандошимизга ғурур ва ифтихор бахш этаётгани аён бўлади-қўяди.

Юртбошимиз «Кабул-Фарғона компани» қўшма корхонаси очилишига бағишланган маросимда сўзлаган нутқида шу ерда ишловчи навқирон йигит-қизларга қарата бундай деган эди: «Мен сизларнинг тимсолингизда бутун Фарғона ёшларининг истиқболини кўраман. Сизлар халқимиз бошлаган олижаноб ишларнинг муносиб давомчилари бўлиб, ўз меҳнатингиз, азму шижоатингиз билан Ўзбекистонимиз номини бутун дунёга танитишда, юртимизни янада обод қилишда ўз ҳиссангизни қўшасиз, деб қаттиқ ишонаман».

Бугун фарғоналик ёшлар ва уларнинг минтақалардаги тенгқурлари бу юксак ишончни оқлаш йўлида сидқидилдан ишлаб, янги-янги ютуқларга эришмоқдалар. Якунланган йилда енгил саноат тизимида ишга туширилган 17 та қўшма корхонада 9000 нафар ишчи томонидан 115,4 миллион дона тайёр маҳсулот ишлаб чиқарилгани, 140 миллион АҚШ долларилик маҳсулот экспорт қилингани, мавжуд тўқимачилик мажмуаларида эса республикамиз далаларида етиштирилган пахта толасининг салкам 40 фоизи қайта ишланаётгани шундан далолат беради.

Ўз автомобилимиз бор!

1996 йил 19 июль. Асака шаҳрида Ўзбекистон тарихида мисли кўрилмаган воқеа рўй берди: замонавий автомобиль заводи — «ЎзДЭУавто» қўшма корхонаси қурилиб ишга туширилди. Унинг конвейеридан мустақил Ўзбекистоннинг илк енгил машиналари — «Нексия», «Тико» ва «Дамас»лар чиқа бошлади. Бу мўъжизанинг бунёдкори эса озод Ўзбекистон халқи эди.

Бугунги кунда Юртбошимиз раҳнамолигида республикамизда изчил амалга оширилаётган ислоҳотларнинг натижаси, Корея давлати, унинг капитали, кореялик шерикларимиз билан ҳамкорлик самараси — «ЎзДЭУавто» том маънода мамлакатимизнинг ғурури ва ифтихори, саноатимизнинг етакчи корхонасига айланди, десак, асло муболаға бўлмайди.

Ўтган даврда бу корхонанинг фаолият доираси кенгайиб, замон талабларига, халқаро андозаларга тўла жавоб берадиган, ҳар томонлама қулай, ихчам, илғор дизайн ва техник афзалликлари билан ажралиб турадиган янги русумдаги «Матиз», «Нексия-2» ва «Ласетти» енгил машиналарини ҳам ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Жумладан, бултур 39.079 та «Нексия», 9495 та «Дамас», 19856 та «Матиз», 1133 та «Тико» ва 507 та «Ласетти» тайёрланди. Қарийб 25,3 мингта «Нексия», 10,1 мингдан зиёд «Матиз» Россияга сотилган бўлса, Қозоғистон 900 та, Украина 450 та, Молдова эса 100 донадан кўпроқ автомобилимизни харид қилди.

Бу ютуқларимиз охир-оқибатда ўзбек бошлаган ишни «хомхаёл» деб ўйлаган, Ўзбекистон дунёда автомобиль ишлаб чиқарувчи 28 та ривожланган давлат қаторидан жой олишига шубҳаю гумон, ишончсизлик билан қараган узоқ ва яқин қўшниларимиз, хориждаги ва ўзимиздаги айрим одамларни мум тишлатди!

Айниқса, автомобиллар учун илгари четдан келтириладиган бутловчи қисмлар ҳозирда асосан ўзимизда ишлаб чиқарилаётгани, яъни маҳаллийлаштириш дастурига кўра, улкан саноат мажмуи буюртмаларини бажарадиган 30 дан зиёд янги корхона ва ишлаб чиқариш қувватлари бунёд этилгани, минглаб янги иш ўринлари очилгани, умуман мамлакатимизда автомобилсозлик билан боғлиқ бутун бир инфратузилма яратилгани ўша истеҳзо билан гапирган кимсаларни ёқа ушлатди!

Ҳамдўстлик мамлакатларидаги турдош корхоналар орасида биринчи бўлиб «ЎзДЭУавто» машиналарини ривожланган Ғарб давлатларида сотишга кафолат берувчи халқаро ISO 9001 сертификати олинганда эса, улар тан беришга мажбур бўлди!

Айтинг-айтинг, улар завод иш бошлаган кезларда бу ерда юзга яқин кореялик мутахассислар ишлагани, эндиликда улардан бор-йўғи беш нафари қолгани, Жанубий Корея корхоналарида ҳар қандай мураккаб машина-механизмларни бошқаришни ўрганган ўзбек ишчи-муҳандислари мустақил фаолият юритаётганини эшитсалар, қай аҳволга тушарканлар?

Бугун Самарқандда ҳам Ўзбекистоннинг яна бир автомобиль заводи барқарор ишламоқда. Бу туркиялик ишбилармонлар билан ҳамкорликда барпо этилган «СамКочавто» қўшма корхонасидир. Унинг маҳсулоти ҳам нафақат Ўзбекистонда, ҳатто хорижий мамлакатларнинг бозорларида харидоргир.

Буларнинг ҳаммаси, биринчидан, юртимизда тинчлик ва осуда ҳаёт ҳукм сураётганининг исботидир. Сабаби аён: тинч ва осойишта давлатгагина сармоядорлар келади. Иккинчидан, Ўзбекистоннинг дунёдаги тараққий топган демократик мамлакатлар қаторига кириш, улар эришган фаровон, эркин ва озод ҳаёт даражасига етиш, ҳеч кимдан кам бўлмасдан яшаш учун қўяётган дадил қадамлари, буюк мақсадлар сари қатъият ила бораётганимизнинг амалий тасдиғидир.

Экспорт салоҳиятимиз: пахта, олтин... кальцийли сода

Ўзбекистоннинг энг йирик тоғ-металлургия корхонаси — Навоий тоғ-металлургия комбинати (НТМК) дунёда олтин ва уран ишлаб чиқариш бўйича яловбардор 10 та компания сирасига кириши Мустақиллик йилларида қўлга киритилган ютуқларимиздан яна биридир. Бунга НТМКда 1991 йилдан буён олтин тайёрлашда барқарор ўсишга эришилаётгани, хусусан, ўтган йили уни ишлаб чиқариш ҳажми 29,6 фоиз кўпайгани, давлат омборига олтин топшириш бўйича буюртма эса 100, 6 фоиз бажарилгани далил бўла олади.

Бу ерда тайёрланаётган олтин ниҳоятда тоза (99,99) бўлиб, жаҳон андозаларига тўла жавоб беради. Мисол учун, 1994 йилда комбинатнинг олтин қуймасига Лондон Металлар биржаси Арбитраж лабораторияси томонидан «Энг мақбул маҳсулот» мақоми берилган. 1997 йилда эса у Токио саноат моллари биржасининг сертификатини олган.

Экспорт салоҳиятимиз ҳақида гап кетганда, бугунги кунда жаҳон бозорига чиқаётган анъанавий хомашёмиз ана шу олтин эканлигини таъкидлаб ўтиш жоиз. Яна бир шундай анъанавий хомашёмиз — пахтадир.

Ўтган йил, маълумки, республикамизда пахта йили бўлди. Пахтакорларимиз узоқ йиллар мобайнида биринчи марта давлатга салкам 3 миллион 540 минг тонна пахта ҳосили етказиб бердилар.

Бу — деҳқонларнинг моддий манфаатдорлигини таъминлаш, мамлакатимиз иқтисодий қудратини ошириш йўлида мустаҳкам пойдевор яратилди, дегани.

Пахтачиликдаги ютуқлар — машаққатли меҳнат меваси. Шунинг учун Президент ғолиблар — Қорақалпоғистон Республикаси, Қашқадарё, Бухоро, Навоий, Хоразм, Жиззах, Андижон, Самарқанд ва Сурхондарё вилоятлари деҳқонларини эришилган меҳнат зафари билан самимий табриклади.

Табрикларда ана шу ғалаба замирида, биринчи галда, қишлоқ хўжалиги соҳасида кечани кеча, кундузни кундуз демай, ишнинг кўзини билиб, фидокорона меҳнат қилаётган минг-минглаб оддий деҳқонларнинг азму шижоати, уларнинг ўз юртига содиқ бўлиб, она тупроғини севиб-ардоқлаётгани, чинакам ватанпарварлик фазилатлари мужассамлиги алоҳида қайд этиб ўтилди.

Бироқ, айтиш керакки, биз дунё бозорига фақат пахта ва рангли металлар чиқариш билан чегараланиб қолаётганимиз йўқ. Экспорт таркибида тайёр буюмлар, чуқур қайта ишланган, яъни қўшилган қиймати анча юқори бўлган маҳсулотларимиз ҳам тобора катта ўринни эгалламоқда. Чунончи, кейинги йилларда пахтадан тайёрланган ип-калава ва газламалар, шунингдек, пластмасса ва кимёвий маҳсулотлар экспорти ҳажми кескин даражада ўсди.

Тез орада улар қаторига ўзбекнинг кальцийли содаси ҳам қўшилажак. Гап шундаки, Қўнғирот сода заводида ҳозир сўнгги монтаж ишлари олиб борилмоқда. Бу корхона ишга тушгач, унинг асосан экспортга йўналтириладиган маҳсулоти жаҳон саноатининг қарийб 200 та тармоғи учун бетакрор хомашё бўлиши кутилмоқда. Чунки Ҳамдўстлик мамлакатлари ичида Россия Федерацияси ва Украинада шундай турдош корхоналар мавжуд, холос. Бу, албатта, Ўзбекистон иқтисодиётини кўтаришда муҳим омилдир.

Янги заводда жами 1424 нафар техник-муҳандис ва ишчи-хизматчи ишлайди. Улар бир кеча-кундузда 300 тонна маҳсулот ишлаб чиқариш имконига эгадирлар.

Иқтисодиёт мустаҳкамлигининг пировард натижаси

Далилларнинг барчаси бугунги кунда иқтисодиётимиздаги вазият кескин ўзгараётганини кўрсатади. Ҳақиқатан ҳам, юртимизда ислоҳотлар изчил амалга оширилаётгани, хусусий мулкка, кичик бизнес ва фермерлик ҳаракатига кенг йўл очиб берилгани, молия ва банк тизими соҳасида халқаро талабларга жавоб берадиган шахдам қадамлар қўйилгани оқибатида иқтисодиётимиз тез ва барқарор суръатлар билан ривожланаётганини, кейинги йилларда мамлакатимизда макроиқтисодий барқарорликка эришилганини ҳаммамиз кўриб турибмиз. Буни ҳатто кўпгина нуфузли ҳалқаро иқтисодиётчи ва кузатувчилар ҳам эътироф этмоқдалар.

Ўзингиз бир эсланг, мустақилликнинг дастлабки йилларида республикамиз аҳолиси учун зарур товарлар, жумладан, ғалла, ун ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда саноат молларининг 80 фоизидан кўпроғи нақд валюта — пахтамиз ва бошқа бойликларимиз эвазига ташқаридан келтириларди. Ўтган даврда катта меҳнат ва қатъиятимиз эвазига ғалла ва нефть мустақиллигига эришдик, хориждан олинадиган кўпгина товарлар ўрнига ўзимизда қурилган замонавий корхоналарда маҳаллий хомашёдан сифатли, экспортбоп маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ўзлаштирдик. Бу чора-тадбирлар пировардида хорижий инвестицияларнинг келишининг кўпайишига, иқтисодиётимизда таркибий ўзгаришлар бўлишига, инфляциянинг жиловланишига, олтин-валюта захираларимизнинг ортишига олиб келди.

Мухтасар қилиб айтганда, эришилган барча ютуқларимизнинг пировард натижаси шу бўлдики, кейинги беш йил мобайнида аҳолининг реал даромадлари 210,0 фоиз ўсди. Иқтисодиётимизнинг тобора мустаҳкам бўлиб бориши, шубҳасиз, мавжуд муаммоларни ҳал этиш, шу жумладан, ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақини, пенсиялар, стипендиялар ва нафақаларни ошириш, аниқроғи, халқимизнинг оғирини енгил қилишга имконият яратади.

Бир мисол. 2004 йилда аҳолининг реал даромадлари жон бошига ҳисоблаганда 15 фоиз кўпайди, нарх-наво барқарорлашиб, унинг ўсиши 3,7 фоиздан ортмади.

Бу йил эса аҳолининг реал даромадларини, иқтисодиётимизнинг барча соҳаларида меҳнатга тўланадиган иш ҳақи миқдорини, шулар қаторида пенсиялар, нафақалар, стипендияларни кўпайтиришга олдинги йилга нисбатан кўпроқ эътибор қаратилади.

Шу ўринда табиий савол туғилади: сизу биз бу ғамхўрликка жавобан нима қилишимиз керак? Жавоб битта: меҳнатимиз натижаларини янада кўпайтирмоғимиз лозим.

«Қиладиган ишларимиз ҳали кўп, — деб алоҳида таъкидлади Президентимиз. — Мақсадларимизни, ният-орзуларимизни сўзсиз амалга ошириш учун нималарга алоҳида эътибор қаратишимиз зарур?

Биринчидан — бошлаган ислоҳотларимизни янада тезлаштириш ва чуқурлаштириш вазифаси. Аввало, иқтисодиётимизда хусусий мулк улушини ошириш, мулк эгаларининг фаолият эркинлигини янада кенгайтириш, кичик бизнес ва тадбиркорликка, қишлоқ хўжалигида фермерлик ҳаракатига кенг йўл очиб бериш. Бу йўналишларда йўлимизни тўсиб турган барча ғовтўғаноқларни олиб ташлаш.

Иккинчидан — одамларимизнинг, аввало, раҳбарлик лавозимида ўтирганларнинг онгу тафаккурини ўзгартириш, уларнинг масъулиятини ошириш, қонунга итоат қилиб яшаш барчамиз учун ҳаёт тарзига айланишига эришмоғимиз даркор. Шу билан бирга, бугунги вазият барчамизни ўзимизга бўлган талабчанлигимизни асло сусайтирмасдан, бошлаган ишларимизни кенг кўламда, жадал суръатларда давом эттиришга даъват этади».

Икром ЎТБОСАРОВ.

(«Халқ сўзи» газетасининг 2005 йил 28 январь сонидан олинди.)

Факт ва рақамлар

* «ЎзДЭУавто» қўшма корхонасида илгари турли русумли автомобиллар учун бутловчи қисмлар фақат четдан келтирилган бўлса, ҳозир улар асосан ўзимизда ишлаб чиқарилмоқда. Хусусан, ўриндиқлар «ЎзТонг Хонг», бамперлар ва панеллар «ЎзКарам Ко», ички безаклар «ЎзДонг Янг Ко», бўёқлар, бензин баклари ва товушпасайтиргичлар «ЎзДонг Жу Пеинт Ко» ва «ЎзДонг Вонг Ко» каби қўшма корхоналарда тайёрланмоқда.

* 2004 йилнинг 9 ойи якунларига кўра, Ўзбекистонда экспорт ҳажми 34,6 фоиз кўпайиб, 3,5 миллиард АҚШ долларини ташкил этди, тайёр маҳсулот экспорти эса 52 фоиз ошди.

* Маҳаллийлаштириш дастури ижроси жадаллашгани туфайли мамлакатимиз ишлаб чиқарувчилари томонидан 350,8 миллиард сўмлик маҳсулот тайёрланди. Бу прогнозга нисбатан 112,3 фоизга тенгдир. 154,4 миллион АҚШ доллари миқдоридаги маҳсулот эса экспорт қилинди.

* Тўғридан-тўғри хорижий инвестиция ва кредитлар бурноғи йилдаги 6,1 фоиз ўрнига 9,6 фоиз кўпайди. Бунда иқтисодиётга жалб қилинаётган тўғридан-тўғри хорижий инвестиция миқдори 1,6 марта ўсди.

* Республикамизнинг имтиёзли кредитлашга ўтган 8 та минтақасида фермер хўжаликларига 70,8 миллиард сўм кредит ажратилди.

* Қишлоқ хўжалик корхоналарига 2056 дона «ТТЗ» трактори, шу жумладан, уларнинг 1564 таси (76,1 фоизи) лизинг асосида етказиб берилди.

* Ўтган йили кичик бизнес субъектларининг ялпи ички маҳсулотдаги улуши 2003 йилнинг 9 ойидаги 31,7 фоиз ўрнига 32,4 фоиз ортиши таъминланди. Бугунги кунда республикамизда 275 мингдан зиёд кичик бизнес корхоналари фаолият кўрсатмоқда. Бултур уларда 106,1 минг янги иш жойи очилди.

* Тижорат банклари томонидан кичик бизнес субъектларига ажратилган кредитлар ҳажми 269,5 миллиард сўмни, жумладан, микрокредитлар 27,2 миллиард сўмни ташкил этди.

* Бугун мамлакатимизда 787 мингдан зиёд ўқувчи ўқиётган академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежлари — бу замонавий таълим тизимидир. Хусусан, касб-ҳунар коллежлари сони 828 тани ташкил этади. 2010 йилга бориб, улар 1689 тага етади.

Военно-политические новости

Похищение в Багдаде

В Багдаде похищена итальянская журналистка Джулиана Сгрена, работавшая в газете «Il Manifesto». Журналистка похищена с улицы около Багдадского университета, где она с иракским коллегой брала интервью. Как сообщает полиция, неизвестные вооруженные люди выхватили Сгрену из ее автомобиля и увезли.

Слово за дипломатией

Госсекретарь США Кондолиза Райс заявила, что военная операция против Ирана не стоит в повестке дня США. По ее словам, Вашингтон пытается решить проблемы с Тегераном "дипломатическими способами". Райс совершает первый зарубежный визит в качестве госсекретаря США. Она встретилась с министром иностранных дел Великобритании Джеком Стро.

Подтверждено наличие данных

Председатель службы государственной безопасности (СГБ) Абхазии Михаил Тарба подтвердил, что у СГБ республики есть данные о смерти одного из лидеров чеченских боевиков - Шамиля Басаева. "Пока мы не можем точно подтвердить информацию о его смерти. Эти данные проверяются", - сказал он. По словам председателя СГБ, "по одной из версий, Басаев погиб случайно в ходе разборок с арабскими наемниками, по другой версии - из-за болезни почек".

На месте крушения

Британские эксперты закончили обследование места падения транспортного самолета С-130 «Hercules», потерпевшего катастрофу в минувшее воскресенье в 40 км к северо-западу от Багдада. Как передало информационное агентство KUNA, причина катастрофы, унесшей жизни 10 британских военнослужащих, до сих пор не установлена.

Проверялась, в частности, версия о возможном поражении лайнера ракетой боевиков, о чем заявила одна из иракских группировок. Подтверждения она пока не нашла. Тела погибших военнослужащих в ближайшее время будут отправлены в Великобританию для идентификации.

Рекомендация Кофи Аннана

Генеральный секретарь ООН рекомендовал Совету Безопасности санкционировать развертывание в Судане многогранной операции ООН по поддержанию мира, включающей 10130 военнослужащих и 755 гражданских полицейских. Эта рекомендация содержится в докладе, направленном Кофи Аннаном СБ ООН. Генсек предупреждает, что развертывание и поддержание миссии в стране, территория которой равна по площади Западной Европе, столкнется со значительными трудностями, поскольку в Судане плохо налажена связь, лишь немногие дороги и посадочные полосы имеют твердое покрытие, а железнодорожная сеть не функционирует. В Судане также есть не нанесенные на карту минные поля, часто встречаются неразорвавшиеся боеприпасы.

(По страницам Интернета).

Ўқув машғулоти

ҲАРБИЙ СОҲАДАГИ ИСЛОҲОТЛАРГА БАҒИШЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси Қонунчиликни мустаҳкамлаш муаммолари ва прокурор-терговов ходимлари малакасини ошириш марказида 2005 йил биринчи ярмига мўлжалланган иш режасига мувофиқ 31 январь-12 февраль кунлари Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳар ва унга тенглаштирилган прокуратураларининг туман ва шаҳар прокурорлари билан «Ўзбекистон Республикасининг «Прокуратура тўғрисида»ги Қонунига асосан фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларига риоя этилишини таъминлаш – прокуратура органларининг устувор йўналиши» мавзусида ўқув машғулоти ўтказилмоқда.

Ана шу машғулот тингловчилари 2005 йил 3 февраль куни Ўзбекистон Ҳарбий прокуратурасида бўлишиб, Ҳарбий прокуратура ва Мудофаа вазирлигининг марказий матбуот органи «Ватанпарвар» газетаси фаолиятлари, ҳарбий соҳада амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёни билан танишишди.

Учрашувни Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг ўринбосари – Республика Ҳарбий прокурори адлия полковниги Ш.Узоқов қисқача кириш сўзи билан очди. Ҳарбий прокуратуранинг масъул ходими адлия майори Ш.Атаев Ҳарбий прокуратура фаолияти, амалга оширилаётган ислоҳотлар ҳақида маъруза қилди. Шунингдек, тингловчилар «Ватанпарвар» газетаси фаолияти билан ҳам таништирилди.

Тингловчилар кейинги пайтларда «Ватанпарвар» газетасида бўлаётган ўзгаришларни жиддий кузатиб бораётганликлари, газетанинг нашр сифати яхшиланганлигидан мамнун эканликларини изҳор этишди. Газетага оид ўзларини қизиқтирган турли саволлар билан мурожаат этдилар. Газета ходимлари берилган саволларга атрофлича жавоб қайтардилар.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси Қонунчиликни мустаҳкамлаш муаммолари ва прокурор-терговов ходимлари малакасини ошириш маркази директорининг ўринбосари 3-даражали давлат адлия маслаҳатчиси Б.Калонов Ҳарбий прокуратурага, газета ижодий жамоасига ҳамкорлик учун миннатдорчилик билдирди.

Шу куни тингловчилар Қуролли Кучлар марказий музейини ҳам томоша қилдилар.

Подполковник
Абдураззоқ ОБРЎЕВ,
«Ватанпарвар» мухбири.

Идет боевая учеба

ГЛАВНОЕ — ПОВЫСИТЬ БОЕВОЕ МАСТЕРСТВО

В течение всего зимнего периода обучения в подразделении лейтенанта Равшана Дурдиева свое лидерство в боевой учебе и соревновании держат понтонеры рядовые Сергей Брянский, Бекзод Шомаматов и Фазыл Норбадалов. Они признаны лучшими специалистами и активистами в воинском коллективе.

На недавних же занятиях по тактической подготовке эти опытные воины еще раз отличились и продемонстрировали свое возросшее боевое мастерство. Тем самым лишний раз подтвердили, что воины по праву носят звания лучших. За высокие результаты, показанные во время занятий по тактической подготовке, рядовые С.Брянский, Б.Шомаматов и Ф.Норбадалов заслуженно были поощрены командиром подразделения. При этом офицер подчеркнул, что передовые воины не ограничились лишь индивидуальными успехами, но и оказали своевременную помощь молодым воинам рядовым Лазизу Даниярову, Азизу Чуриеву, Анвару Агзамову. В результате учебно-боевая задача, поставленная вышестоящим командованием подразделению лейтенанта Р.Дурдиева, была выполнена в срок и с высоким качеством.

— Мы взяли высокие обязательства – зимний период обучения завершить с отличными показателями, - говорит старший понтонер рядовой Бекзод Шомаматов. – И мы сделаем все зависящее от нас, чтобы выполнить свои обязательства. А самое главное, еще на одну ступеньку повысим свою боевую выучку.

Майор
З.ХАЙРИТДИНОВ.

Ижтимоий-сиёсий тайёргарлик гуруҳлари раҳбарларига ёрдам

АМИР ТЕМУР МАРКАЗЛАШГАН МУСТАҚИЛ ДАВЛАТ АСОСЧИСИ. СОҲИБҚИРОННИНГ ИЧКИ ВА ТАШҚИ СИЁСАТИ, ҲАРБИЙ САНЪАТИ

Мовароуннаҳрда бир ярим аср мобайнида давом этган мўғул хонлари зулмига барҳам берган, ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва ҳарбий жиҳатдан кучли, марказлашган, мустақил давлат барпо этган буюк саркарда, давлат арбоби Соҳибқирон Амир Темурнинг ҳаёти ва фаолияти мана бир неча юз йиллардан бери тарих саҳифаларидан ўрин олиб келмоқда.

Мамлакатимиз пойтахти Тошкент шаҳрида 1993 йил 31 август куни Соҳибқирон Амир Темур ҳайкалининг очилишига бағишланган тантанада сўзлаган нутқида давлатимиз раҳбари Ислом Каримов, жумладан шундай деган эдилар: «Муҳаммад Тарағай Баҳодур ўғли Амир Темур ёшлик чоғидан мард, довюрак, ғурурли, ўткир зеҳн ва ақлу идрок эгаси бўлиб ўсди. У ёшлигидан бошлаб ўз олдига она юртини мўғул босқинчиларидан озод қилиш мақсадини қўйди, ер юзида буюк салтанат соҳиби сифатида эл ва элатларнинг бошини қовуштирди. Мамлакат қудратини ҳар соҳада юксакликка кўтариб, дунёга машҳур қилди.

Инсоф-иймон туйғуси, диёнат мезони Амир Темур ҳаётининг мазмунини ташкил этади. Оламнинг қарийб ярмига жаҳонгир эрса-да, у куч-қудрат зўрлик, зўравонликда эмас, аксинча, адолатда эканлигини теран англади.

Донишманд аждодимизнинг мазкур сўзларини мана шу муҳташам ёдгорлик пойига зарҳал ҳарфлар билан битар эканмиз, замонлар тажрибасидан ўтган бу бебаҳо ҳикматнинг қалбларимизда доим акс-садо бериб туришини орзу қиламиз.

Ватанимиз истиқлолини янада мустаҳкамлаш, уни ҳимоя қилиш, юртимиз шаъни шавкатини юксалтириш, адолат, инсоф ва диёнат ҳукмрон бўлган эркин жамият, меҳнаткаш халқимизга муносиб фаровон ҳаёт қуриш бизнинг инсоний ва фуқаролик бурчимиздир.

Биз орзу этган буюк давлатни бунёд қилиш барчамиздан мустаҳкам ирода, иймон-эътиқод, миллий ғурур туйғуси, буюк аждодларимиздан мерос қолган маънавий бисотга эга бўлишни талаб қилади. Билакларимизда куч, қалбларимизда келажакка ишонч бўлмоғи шартдир.

Мамлакатимизнинг марказида, қадимий ва гўзал пойтахтимиз – жонажон Тошкентимиз ўртасида қад кўтарган улуғ бобомиз сиймоси халқимизга фахр ва ғурур бахш этмоғи муқаррар!

Бу сиймо мард, танти, ҳалол ва ғайратли халқимизни бирлаштиришда, жипслаштиришда, иймон-оқибатли бўлишда, қудратли келажагимизни қуришда бизга янги-янги куч-қувват ва шижоат бағишлайди.

Барчамизга шу йўлда Аллоҳ мададкор бўлғай!»

Соҳибқирон Амир Темур Мовароуннаҳрнинг гўзал шаҳарларидан бири бўлмиш Кеш (ҳозирги Шаҳрисабз)дан унча узоқ бўлмаган Хўжа Илғор қишлоғида дунёга келди. Кўз тегмаслиги учун унга анча вақтгача исм қўйишмади.

Амир Тарағай бир куни ўғлини отга мингаштириб авлиё сифатида донг чиқарган шайх Шамсуддин кулолнинг ҳузурига олиб келди. Шайх амир Тарағайнинг ўғлига исм қўйиш учун Қуръондан фол очди. «Темур!» деди, - Шамсуддин кулол Қуръон саҳифаларидан бирига тикилиб.

Темур Кеш шаҳридаги мактабда таълим олди. Домла унинг истеъдодини англаб, намунали ўқувчилар қаторига қўйди. Амир Тарағай Темур Қуръонни хатм қилган куни мактаб атрофидаги бутун маҳаллага ош берди.

Ота ўғлига Қуръондан бир неча варақ ўқишини буюрди. Юзлаб одамлар диққатидан руҳланган талаба қироат ила Қуръондан парчалар ўқиди, маъносини ҳам изоҳлаб берди. Тингловчилар уни олқишлаб қутлашди. Читфуруш унга қийиқча ва салла, савдогар эса ёқут дастали шамшир туҳфа қилди. Амир Тарағай фахрланиб, ўғли ютуғидан қувонди.

Мактабни аъло битирган Темурни мадрасага қабул қилишди. Бу мадрасадаги мударрислар ҳам ундаги зийраклик, чуқур мулоҳаза ва изланишни пайқадилар. Бошқа муллаваччаларга қараганда у кўпроқ ислом тарихидаги урушларга, ҳарбий ҳуқуқ масалаларига қизиқар ва шунга оид кўп савол-муаммоларни ўртага ташлар эди.

Кеш аҳолиси ва мадраса ўқитувчилари ундаги билимга чанқоқликни кўриб, у ё мударрис, ё шайх, балки шайхулислом бўлади, дея каромат қилишарди. Аммо Темур мадрасани битириб, ўзининг қўрғончасига қайтди.

БИРИНЧИ ҒАЛАБА

Кексайиб қолган Мовароуннаҳр ҳукмдори амир Қозоғонхоннинг суюкли набираси Ўлжой билан Темур ов маҳалида танишишганди. Унинг акаси Ҳусайн Темурни овга таклиф қилиш баҳонасида ўз тарафига оғдириб олиш ниятида эди.

Ўлжой Темурни фақат катта кўзлари, тимқора сочлари, умуман ҳусн-малоҳати билангина эмас, балки дадиллиги, ўз қадр-қимматини тушуниши ва номуси учун курашга қодирлиги билан мафтун қилди.

Йигит унинг сиймосида гўзал ёрдан ташқари садоқатли дўст, бахтда ҳам, кулфатда ҳам ҳамдам сафдошини кўрган эди.

– Синглимнинг қалини учун Балх шаҳрини сўрайман, – деди Ҳусайн совчиларга.

Балх мустақил шаҳар бўлиб, Қозоғонхонга бўйсунмас эди. Уни ҳужум билан олиш зарур. Темур рози бўлди.

Тез орада Шаҳрисабз атрофида овоза тарқалди. Қандайдир савдогар ҳажга бориш учун талабгорларни тўплаётган эмиш.

Зиёратчилар сафида кексаларга қараганда ёшлар кўпроқ эди. Барчаси яхши қуролланган. Ҳажга бориш йўлида хавф-хатар кўп. Шунинг учун қуролли зиёратчиларга ҳеч ким ажабланмади. Карвондан анча олдин йўлга тушган қаландарлар зиёрат ҳақида овоза қилиб боришар эди.

Кешдан анча узоқлашган карвон биринчи манзилда бироз камайиб қолди. Заиф, ёмон қуролланганлар, кексаларни карвон шайхи сафдан чиқарди.

– Йўл узоқ, толиқиб қоласизлар, - деди шайх.

– Йўл-йўлакай карвонга ёшлар қўшилиб борди. Иккинчи манзилда шайх зиёратчиларни бир сафга тизди. Ўнбоши ва юзбошилар тайинланиб, туялардаги юклар очилди. Дон-дунлар солинган қоплардан қиличлар ва ўқ-ёйлар олинди. Энди карвон зиёратчилар тўдасидан бус-бутун лашкарга, шайх эса саркардага айланди.

– Биз ҳажга эмас, балки Балхни олишга кетаяпмиз. Эшитинг. Шаҳарга кириш билан дарҳол бозор эгаллансин, ҳамма жангга шай бўлсин.

Бу вақтда Балхга кирган қаландарлар зикр тушиб, яқинлашиб келаётган зиёратчиларни мадҳ этишарди:

– Ислом қиличлари келаяпти, ғозийлар келаяпти! Енгилмас лашкар келаяпти!

Балхликлар кулиб, қаландарларга садақа беришди. Қандай лашкар бўларди, қаланғи-қасанғи зиёратчилар!

Карвон шиддат ила дарвозадан ичкарига кирганда барча ҳайратдан ёқа ушлади. Мўминқобил зиёратчилар ўрнига бошдан-оёқ қуролланган важоҳатли навкарлар пайдо бўлган эди.

Карвонсарой ҳеч қандай қаршиликсиз эгалланди. Бозор атрофини икки ҳалқа навкар қуршади.

– Аҳли жамоа!

Балхликлар саркарданинг янгроқ овозини эшитишди.

– Буюк амир Қозоғонхон амрини эшитиш учун ҳузуримга оқсоқолларни чорланг!

Бозордаги одамлар нафаслари ичларига тушиб, ҳайкалдек қотган, ҳеч ким ўрнидан жилмаганини кўрган саркарда сўзида давом этди:

– Оқсоқоллар йўқми? Бўлмаса шаҳарни эгаси йўқ деб ҳисоблаб, баҳодирларимга буюраман.

– О амир!

Оломон ўртасидан бир неча киши олдинга чиқиб, бош эгишди.

– Мен, – деди Темур уларга қарата, – Тарағай ўғли Темур, сизларга шуни маълум қилғайманки, эндиликда Балх менинг қўлим ва ҳукмим остида. Мовароуннаҳрнинг чинакам ҳукмдори буюк амир Қозоғонхон шаҳрингизни итоатга келтириб, дарвозаларингизга муҳрини босишни менга буюрдилар. Эндиликда буюк амирнинг набираси ноибингиз бўлади. Бизни бошингизни қуйи солиб итоаткор кутганингиз учун товонни камайтираман. Чеккан заҳматларимиз учун ҳар кулбадан бир қўй, ҳар бир дўкондан юз дирҳам ўлпон тўланг! Барча қурол-яроғларингизни топширинг! Оқшом тушгунча сизга муҳлат.

Савдогару ҳунармандлар ўзаро маслаҳат қилишди. Бойлар ва савдогарлар барча ўлпонни пул билан тўлаб, кейин халқдан ўзлари йиғиб оладиган бўлишди. Белгиланган муддатда Балх савдогарлари кумуш тўла қопларни Темур оёғига ташлашди.

– Адолат билан бўлинглар, – деди ғолиб ўзининг юзбошиларига, – ҳаммага тенг тақсимланг.

Темур уюлиб кетган кумушларга қайрилиб ҳам боқмади. Чеккада турган Ўлжой олдига юрди. Ўлжой севимли ёридан кўз узмай, маҳлиё боқарди.

Тақдир унга шундай баҳодир ва саховатли эрни туҳфа қилибди. У акаси Ҳусайнга сира ўхшамайди.

– Ҳусайн! Мана сизга қалиним — Балх! Темур шундай дея Ўлжойнинг елкасидан қучди.

– Сизга андак насиҳатим бор, Ҳусайн, одамларимизга адолатли бўлинг, ёмон одатингизни ташланг.

Ҳусайн хўмрайди. Очкўз ва хасислиги билан бутун Мовароуннаҳрда танилгани ва Темур худди шуни назарда тутганини яхши фаҳмлади.

– Агар одамларга қоқ суякларни ташлайверсангиз, улар қопағон итдек сизни ғажиб ташлашлари мумкин.

– Жуда тўғри гап, ака, — хандон отиб кулди, Ўлжой.

Нақшбандийлар тариқати бутун ўлкага Темур ғалабаси ва мурувватини мадҳ этиб, унинг тарафдорлари сафини кенгайтира бошлашди.

ИККИ САНЪАТ ТЎҚНАШУВИ

Европа ҳарбий санъати тарихида ўточар қуролнинг афзаллиги XIV асрда Бургундия қироли рицарларининг Зембах ёнида ўточар қуролли Швейцария ёлланма лашкарларидан мағлуб бўлганидан сўнг маълум бўлган. Порохли замбарак – тўфангни эса биринчи марта 1368 йилда руслар Литва князи Ольгерд қўшинига қарши ишлатишган. Рус солномаларида ёзилишича, Литванинг буюк князи Ольгерд 1368 йилда Москва шаҳрини қамал қилади. Немис рицарларини ҳам мағлуб қилган Ольгерд ҳали ҳеч бир қўшин саркардасидан мағлубият кўрмаган эди.

У ўз қўшинига шаҳарни олишни буюради. Литваликлар Москва деворларига узун нарвонларни қўйиб, ҳужумга ташланадилар. Шу вақт атрофни тутун қоплаб, миноралардан муштдек тошлар ёғилади. Ольгерд қўшини даҳшатга тушади. Минoралардан гумбурлаб отилган тошлардан нарвонлар қулаб, аскарлар нобуд бўлади. Князь икки кун давомида руслар нима ишлатганини билмай, довдираб қолади. Кейин орқага чекинади. У руслар қандайдир тумандан фойдаланишган, деган хулосага келади. Уч йилдан сўнг – 1371 йилда яна Москвага ҳужум бошлайди. Бу гал ҳам миноралар қуюқ тутунга ўралиб, яна тошлар ёғилади. Литваликлар 7 кун Москва остонасида туриб қоладилар. Князь Литовт руслар қандайдир янги қурол ишлатишганига иқрор бўлиб, сулҳ сўрайди.

1382 йилда Олтин Ўрда хони Тўхтамиш Москвага ҳужум қилганида руслар тўпига дуч келиб, орқага чекинишга мажбур бўлади. У макр билангина шаҳарни қўлга олади. Руслар 1378 йилда Воже дарёси ёнида, 1380 йилда

Куликово майдонида шундай ўточар қуролларни ишлатишгани солномалардан маълум.

Амир Темур 1395 йилда ўточар тўфангларни ишлатган. Олтин Ўрда хони Тўхтамишнинг отлиқ аскарлари Темур лашкарини ёриб, ҳукмдор қароргоҳига яқинлашганда араваларга ўрнатилган тўфангларнинг ўқларига дуч келиб қирилишган.

Амир Темур билан туркиялик Боязид ўртасида Анқара ёнидаги тўқнашувда ҳам бу қурол ишлатилган. Шарқий Рим империяси — Византия пойтахтини қамал қилган турклар бутун Европага даҳшат солиб турарди. Франция, Испания ва бошқа давлатлар ҳукмдорлари Мовароуннаҳрдан чиққан уруш даҳосига умид билан қарашар эди.

Йилдирим Боязидга тенг келувчи лашкарбоши фақатгина Темур эканлиги уларга аён эди. Франция қироли унга хат билан, Кастилия ҳукмдори элчи орқали мурожаат қилишди. Амир Темурни нима қилиб бўлса ҳам турклар билан тўқнаштириш Европа дипломатиясининг бош мақсади эди.

1402 йилдаги тўқнашув ислом ва христиан дунёси учун катта воқеа ҳисобланади. Турк султони Боязид Грецияни тор-мор қилгач, Европа ичига кириб, Венгрия қироли Сигизмунд қўмондонлигидаги герман ва француз рицарлари қўшинига тўқнаш келади. Бутун Европа баҳодирларидан сараланган бу қўшин мукаммал қуролланган ва сон жиҳатдан ҳам устун эди.

«Агар осмон узилиб тушса, уни найзаларимиз билан тутиб қоламиз», деб мақтанган рицарлар Дунай дарёси бўйидаги Никополда Боязид билан жангда батамом тор-мор бўлишади. Султон Европа монархлари фарзандларидан 24 шаҳзодани асир олади. Улардан биргина граф Наварский учун Бургундия турк султонига 200 минг олтин дукат тўлаган. Константинополь барча ҳукмдорларга ёрдам сўраб мурожаат қилади. Кўҳна христиан марказининг илтижосига биноан рус князлари Константинополга анчагина кумуш жўнатишади. Франция қироли эса 600 рицарни ёрдамга юборади.

Аммо рицарлар турклар билан урушга ботинолмай, орқаларига қайтишади. Константинополь Боязидга катта ўлпон тўлаб, ислом динининг эркин қабул қилинишига рухсат беришини эълон қилади. Анқара жанги арафасида турклар мавқеи ана шундай баланд эди. Худди шу вазиятда ислом динидаги бошқа ҳукмдорнинг пайдо бўлиши ва Боязидга таҳдид солиши Европа ҳукмдорлари, айниқса, Византия императори Мануил учун кутилмаган нажот эди.

Анқара ёнидаги тоғ ён бағрида икки саркарда армиялари жанговар сафга тизилишади. Қўшинларнинг умумий сони миллиондан ортиқ эди. Боязид қўшинида турклар, грузинлар, арманлар, серблардан ташқари Европа рицарларидан иборат сараланган гвардия ҳам бор эди. Бу гвардияга султоннинг куёви – серб лашкарбошиси Стефан Лазаревич қўмондонлик қилади.

Боязид истеъдодли саркарда бўлса ҳам ўзига жуда бино қўйган ва рақибини менсимаган. У ҳатто жанг олдидан ўзини кўрсатиш учун бир неча кун минглаб лочинлари ва този итлари билан катта ов уюштиради. Темур эса вақтдан фойдаланиб, замонавий танклар ролини ўйнаган филларни зарбдор марраларга жойлаштиради. Филлар устида ўточар қуролли аскарлар ва камончилар ўтиради.

Ниҳоят жанг бошланади. Темур рақиби такаббурлигига жавобан чодирида шахмат ўйнай бошлайди. Шиддатли тўқнашувда турклар лашкарининг бир қисми Темур тарафига ўтиб кетади. Рицарлар эса янчарлар билан Темур лашкарбошилари ҳийласига учиб, сохта чекинаётган аскарларни таъқиб қила бошлайди. Натижада улар усталик билан қўйилган тузоққа тушиб қолишади. Кечга яқин султон атрофида атиги ўн минг янчаргина қолади, холос.

Боязид тунга яқин улардан ҳам айрилиб, рақиби қўлига асир тушади. Бу жангда XIV аср Европа ҳарбий санъати билан Осиё санъати тўқнашди. Ўрта Осиё ҳарбий стратегияси ва тактикасини ўзида мужассамлаштирган Темур армиясининг устунлиги яққол кўзга ташланди. Разведканинг яхши йўлга қўйилгани ва энг янги уруш воситалари, яқин ўточар қуролнинг ишлатилиши Темур ғалабасини таъминлади.

1526 йилда Мирзо Бобур 12 минг кишилик қўшини билан Деҳли яқинида ҳинд султони Иброҳимнинг 100 минг кишилик қўшинига дуч келганда ўточар қуроллар унинг ғалаба қозонишида катта роль ўйнади. Аммо кейинчалик, XVII асрдан ўточар қуроллар Ўрта Осиё ҳарбий санъат ютуқларидан четда қола бошлади. Европада пайдо бўлаётган янги қурол-яроғлар ҳарбий техникадан бехабар ҳолда ўзаро қирғинлар, нифоқлар домида қолиб кетиш натижасида ўзбек хонликлари қўшинлари ташқи душманга қарши дош беролмади.

АМИР ТЕМУР ЖАНГНОМАСИ

1390 йил қишида Тошкент бутун мусулмон оламининг диққатини ўзига тортди. Фақат Шарқ эмас, балки Европа мамлакатлари қироллари ҳам Мовароуннаҳрдаги йирик шаҳарлардан бири Тошкентга нигоҳларини қаратишди. Осиёдаги қудратли давлат ҳукмдори Амир Темур Тошкентда қишни ўтказиш учун йўлга чиққанди. Бу шунчаки оддий воқеа, оддий сафар ё кўнгилочар саёҳат эмаслиги барчага аён эди.

Мўғуллар амир Темур туфайли қўлларидан кетган Ўрта Осиё — Мовароуннаҳрни яна қайта эгаллаш учун ҳужум бошлаган эдилар. Улар юз эллик йил давомида бу бой ўлкани талаб, хонавайрон қилиб, ўз билганларича ҳукм суришган даврларини қўмсаб, Олтин Ўрда хони Тўхтамиш бошчилигида Ўрта Осиё тупроғига қараб от суришди.

Мўғуллар урушга катта тараддуд кўришди. 1382 йили Москвани ёндириб, рус князлари бўйнига итоат ҳалқасини солган Тўхтамиш қўшинида рус, литва князлари жангчиларидан иборат кўмакчи қўшинлар ҳам бор эди. Олтин Ўрда хони Амир Темурдек кучли лашкарбошига қарши жанг қилиш учун ўзининг энг сараланган кучларини ташлади. Тўхтамиш Темурга икки томондан ҳужум бошлади. У Доғистон томонга мўғул хонзодалари қўмондонлиги остида юз минг отлиқ қўшинни жўнатиб, Сирдарё соҳилига йигирма минглик илғор авангардни йўллади. Бу авангард унинг улкан қўшини учун йўл очувчи бир куч бўлиб, орқасидан юз минглик аскар келмоқда эди.

Доғистонга етиб келган мўғуллар Темур қўшинидан уч баробар кўп бўлгани учун дастлаб қўллари устун кела бошлади. Кура дарёсининг ўнг қирғоғида маррани эгаллаган Темур лашкари мушкул аҳволда қолди. Мўғуллар тантана билан ғалаба нашидасини сурай деганда шахсан Темурнинг ўзи жанг майдонига етиб келди. У ўғли Мироншоҳ ва саркардаси Хўжа Сайфуддинга дарёнинг сўл қирғоғида турган мўғулларнинг орқа томонидан зарба беришни буюрган эди.

Жанг қизиб, мўғуллар бор кучларини сафарбар қилишганда орқадан берилган зарба уларнинг тақдирини ҳал қилди. Мўғулларнинг Доғистон лашкари буткул қириб ташланди. Темур энди Сирдарё воҳасига бостириб кирган мўғулларнинг иккинчи қўшини томон йўл олди. Бу вақтда Олтин Ўрда аскарлари Сағаноқни эгаллаб, Қўқонни қамал қилган эди. Темурнинг Ўтрордаги ўғли Умаршайх қўмондонлигидаги қўшини уларни тор-мор қилиб, энди ичкари томон силжимоқда эдилар.

Қалин қор ва совуққа қарамай, Темур Мовароуннаҳрдаги қўшинига ёрдамга ошиқди. Унинг шахсий туғини кўришлари биланоқ, мўғулларнинг юрагига ваҳима тушди. Улар ўлжаларини олганча, йўлда келаётган Тўхтамишга қўшилиш учун шошилинч орқаларига чекинишди. Олтин Ўрда хони Доғистонга юборган қўшини қирилганига қарамай, катта кучларини сақлаб турган ҳолда ҳал қилувчи жангга тараддудини якунламоқда эди. Хуфя хизматдаги кишилар орқали бундан хабардор бўлган Темур қарши чоралар кўриб, барча кучларни Тошкентга тўплашга қарор қилди.

Тошкент мўғулларга қарши урушга борувчи қўшинлар йиғиладиган марказга айланди. 1390 йил декабрь ойидан шаҳарга пиёда, отлиқ лашкарлар кела бошлади. Амир Темур бутун қишни Тошкентда ўтказиб, Тўхтамиш билан урушга жуда жиддий тараддуд кўрди. Мўғуллар билан узоқ йиллар олиб борган кураши унга кўп нарсани ўргатган эди. Рақиби Тўхтамишни ҳам анчадан бери яқиндан билгани, шахсан ўзи унга Олтин Ўрда тахтини эгаллашга ёрдам бергани ҳам эсида.

Тўхтамиш ўзига кўп яхшиликлар қилган валинеъмати Темурга туз ҳақини унутиб, уруш очди.

Тошкент бунчалик кўп аскарни ўз остонасида сира кўрмаган эди. Ҳунармандлар, савдогарлар, деҳқону косибнинг бозори қизиб кетди.

Темур тузукларига кўра, ҳар бир жангчи ўзи билан бир йилга етадиган озиқ-овқат, қурол-аслаҳа, 30 та ўқи билан камон, совут, найза ва қалқон олиб келиши керак бўлган. Ҳар икки отлиқ жангчида битта захира от, ҳар 10 кишида бир чодир, 2 темир курак, 1 мотига, 1 болта, 1 бигиз, 100 игна, йўғон арқон, 1 пишиқ тери ва 1 қозон бўлиши лозим эди.

Темур ҳар куни мингбоши-ю, туманбошилар ахборотини тинглаб, қўшинлар ҳолатини текшириб турди. Айғоқчилар унга келтираётган хабарлар ҳам муҳим эди.

Тўхтамиш Литванинг улуғ князи Витовтдан ёрдам олмоқда. Рус князлари дружиналаридан ҳам мадад кучлар тўпланмоқда. Жойларда мўғуллар пистирмалари қўйилмоқда. Рақиб кучларининг умумий салмоғи олти юз мингга боради.

1391 йил баҳори келиши билан Тошкентдан Орол денгизи томон улкан карвон йўлга тушди. Йўл узоқ ва хатарли эди. Тўрт юз минглик лашкар, олти юз минг от ва озиқ-овқатлар ортилган юзлаб туялар Оролдан шимолга, Қозоғистон чўлларига бурилди.

Улуғ тоғ этагида бир-бирига уланиб кетган улкан карвон тўхтади. Темур буйруғи билан ҳар бир жангчи биттадан тош олиб, кўрсатилган жойга қўя бошлади. Ҳукмдор баландликда мағрур турганча ўз қўшинини кўздан кечирди. Туман бошлиқларидан ҳар бири унинг олдига келиб отдан тушар, ер ўпиб таъзим қилгач, маълумот берар эди. Тошлардан уюлган тоғдек тепаликлар Темурга катта завқ бағишлади. У жангчиларга хазинадан мукофотлар беришни ва дам олишни буюрди. Тошкесар ва наққош ҳунармандларга Темур бу юриш ҳақида эсдалик қолдиришга амр қилди.

Шу тариқа ҳозирги Қарсақпай конлари жойлашган ҳудуддаги Улуғ тоғ этагида ётган ясси тошга бу юриш ҳақида ёзувлар битилди. Жаҳон ҳарбий санъати тарихига XIV асрдаги энг катта жанглардан бири сифатида кирган Темур — Тўхтамишнинг олишуви ҳозирги Самара шаҳри билан Чистополь ўртасидаги Қундузча деган жойда рўй берди. 1391 йил 18 июндаги бу жангда миллиондан ортиқ жангчи иштирок қилди.

Машҳур тарихчи Шарофиддин Али Яздийнинг ёзишича, Қундузчадаги жангда Темур мўғуллар кутмаган янгиликларни дадиллик билан қўллади. У қўшинни етти қўлга (корпусга) бўлиш тажрибасини биринчи бўлиб жорий қилди. Қанотларга зўр эътибор берилиб, марказий қисмга илғор куч — авангард, орқасида бош қўмондон қароргоҳи жойлаштирилди. Қароргоҳда эса катта ёрдамчи кучлар — резервлар жамланди. Яна бир янгилик шундан иборат бўлди-ки, пиёда қисмлар ҳужумкор марраға ташланди. Қўшиннинг чап ва ўнг қанотларидаги туманларнинг амирлари пиёдалар билан сарбозларни жанговар тартибга сафладилар.

Темурнинг пири – Нақшбандийлар тариқати бошлиғи, асли маккалик Мир Саид Барака бир ҳовуч тупроқ олиб, душман томонга отди. Шундан сўнг карнайлар чалиниб, ноғоралар садоси остида жанг бошланди.

Уч кун давом этган жанг Тўхтамиш қўшинининг тўла мағлубияти билан якунланди. Ғолиблар мўғулларни Волга дарёси бўйларигача қувиб боришди. Минглаб мўғул, рус, литва жангчилари дарёга чўкиб кетди. Темур аскарлари жуда катта ўлжа олиб, ҳукмдор фармонига кўра ғалаба базмига йиғилишди.

Ўша пайтда қочоқ Тўхтамиш тавба-тазарру билан Темур ҳузурига бош уриб келиб, агар иккинчи марта валинеъматига қўл кўтарса, дўзах азобига дучор бўлишини айтиб, узр сўради. Шу тариқа 11 ой давом этган Темур сафари 26 кун байрам билан якунланди. Улкан қўшин Волгадан Самарқандга қайтди.

Амир Темур ўзининг 7 йиллик ҳарбий юришларидан сўнг 1404 йил июлида она юрти Самарқандга қайтиб, «Боғи Чинор»га ўрнашди. Бу ерда у бир ҳафта мобайнида дардга чалиниб ётди. Шу орада невараси Мирзо Муҳаммад Султон томонидан қурилган мадрасаларни кўрди. Соғайганидан кейин «Боғи шамол», сўнг «Боғи баланд»да истиқомат қилди.

Соҳибқирон қайта ўша мадрасага бориб, унинг ёнида «Гумбази олий» солиш ҳақида кўрсатма беради. Шунга биноан ҳашаматли гумбаз, сардоба ва катта боғ ҳам қурилган. Кейин у ўзи қурдирган масжид ва Бибихоним мадрасасини бориб кўриб, тегишли маслаҳатлар беради. У «Боғи Чинор»га келиб, Олтин Ўрда элчиси билан суҳбатлашган. Бу ердан «Боғи Дилкушо»га ўтиб, испан элчиси Клавихони қабул қилган. «Боғи шамол»нинг жанубида тўрт томонининг узунлиги 750 метр масофада катта боғ ва унинг ўртасида қаср қуриш тўғрисида буйруқ берган. Қисқа вақтда бу боғ битказилган. Айни пайтда ўзи Самарқандда йўқлигида давлат ишлари қандай олиб борилганлигини синчковлик билан текшириб, йўл қўйилган адолатсизлик ва тартибсизликлар учун маъмурият вакилларини жазолаган.

«Темур, – деб ёзади Ибн Арабшоҳ, – ўзи йўқлигида мамлакати ва раияси ишларида нелар юз берганини суриштириб, еру мулклари масалаларини диққат билан ўргана бошлади ва ҳокимларга йўл-йўриқлар кўрсатди, атроф ва чегаралар фойдаси тадбирини кўриб, катта-кичикнинг ғамини еб, бою фақирларнинг манфаати билан машғул бўлди».

Бинобарин, Соҳибқирон текшириш жараёнида кўп номаъқул ишларни кўрган-ки, мансабдорларни алмаштириш ва айрим ўта нуфузли кишиларни қаттиқ жазолашгача борган. Масалан, Самарқанд шаҳар бошлиқлари – Хожа Муҳаммад Довуд ва Муҳаммад Жалдиклар дорга осилдилар. Зиндонга ташланган шаҳарнинг собиқ ҳокими Хожа Шарофиддин Али озод қилиниб, Хожа Фахриддин Аҳмад деган киши билан биргаликда шаҳар девонига тайинландилар.

Соҳибқирон салтанатни бошқаришни яхшилаш ва жойлардаги маъмуриятларга кўрсатмалар бериш мақсадида қурултой чақиради. Унда барча вилоятларнинг ҳокимлари, лашкарбошилари, дин пешволари ва нуфузли кишилар қатнашадилар.

У ўзи йўқлигида мансабдорларнинг айби билан жамоа аҳлининг ранжиганлигини ҳисобга олиб, кайфиятини кўтариш мақсадида халқ байрамини ўтказиш ва шу билан бирга невараларини уйлантириш ҳақида кўрсатма беради. Бу хусусда Ибн Арабшоҳ шундай ёзади: «Темур Самарқанд аҳлига зеб-зийнатга ўралишни, улар устидан жабру ситамларни кўтариб, солиқ ва тўловлардан озод қилишни, уларга омонлик бисотини ёзишни, аҳолидан катта-ю кичик, юқори ва қуйи табақали кишиларга фазлу эҳсон билан муомала қилишни, ўз ерларида қилич яланғочламасклик, зулм ва ноҳақлик қилмасликларини, ўз зеби зийнатлари билан Самарқанд этагидан бир милда жойлашган Конигил деб аталадиган жойга чиқишларини амр қилди. У жойнинг ҳавоси жуда соф, суви қанддан ҳам ширин бўлиб, гўё бу жойлар жаннат бўстонидан ажратиб олинган бир қитъа».

Соҳибқирон халқ байрами ва тўйини уюштиришга шахсан ўзи бошчилик қилади. Конигилда минглаб кишилар сиғадиган чодир ва ўтовлар тикилиб, олтин, кумуш, нодир жавоҳирлар билан безатилди. Олтиндан ясалган идиш-товоқлар қўйилиб, турли овқатлар пиширилди. Байрам ва тўйда Соҳибқироннинг фарзандлари, хотинлари, келинлари, қариндошлари ва салтанатнинг бошқа вилоятларидаги ҳокимлари, мингбошилар, юзбошилар, ўнбошилар ва ҳарбий қисмлар ўзларига белгиланган жойларга ўрнашдилар. Эрон, Туркия, Араб давлатлари, Олтин Ўрда, Хитой, Миср ва бошқа қатор мамлакатлардан элчилар ташриф буюрди. Улар орасида Клавихо ҳам бор эди.

Тўйда Соҳибқироннинг набиралари – Улуғбек, Иброҳим Султон, Ижал ибн Шаҳзода Мироншоҳ, Аҳмад ва Бойқароларни уйлантирдилар. Унда ўзбек, араб, хитой, мўғул ва бошқа халқлар рақслари, ашула ва куйлари янградии. Унинг кўрсатмасига кўра байрам ва тўй кунлари халқ амалий ва бадиий санъатининг юксак намуналари намойиш қилинди.

Ибн Арабшоҳ Конигилдаги байрамларни тасвирлашни давом эттириб ёзади: «Шундай қилиб, осойишталигу хотиржамлик, фароғату тўкинчилик, нарх-наво арзонлиги, орзу-ҳавас ушалиши, султон одиллиги, тани-бадан сиҳатлиги, вақти чоғлик, нафратнинг кўтарилиши, маҳбубага висоллик ҳосил бўлди. Ушбу тўй тантанасида Темурга шундай бир улуғ нарса муяссар бўлдики, ўйлаймanки, бу қадрли нарса қадим ўтган халифалардан ҳеч бирига насиб этмаган».

Кўриниб турибдики, воқеаларга гувоҳ бўлган, лекин Соҳибқиронга нисбатан душман кўзи билан қаровчи Ибн Арабшоҳ ҳақиқатдан кўз юмишга ожизлик қилиб, Соҳибқироннинг катта хизматларини тан олишга мажбур бўлган. У Амир Темур даврида салтанатда ўрнатилган тинчлик, барқарорлик, фаровон ҳаётни тўғри ва ҳаққоний баён этган.

СОҲИБҚИРОННИНГ ВАСИЯТИ

Соҳибқирон умрининг охирги ойларида Хитойга юриш қилиш учун тайёргарлик кўрди. Бунга Мин сулоласи императорларининг Туркистон заминига даъвогарлиги, ман-манликка берилиб, Амир Темурни «ўғлим» деб аташи сабаб бўлган эди. Ўша давр дипломатиясида у ёки бу ҳукмдорни «ўғлим» деб аташ «сен менга тобесан» дейишни англатган. Император шу даражада катта кетдики, Соҳибқирондан солиқ тўлаб туришни талаб қилди.

Шу боис Соҳибқироннинг императорга қарши кураш уюштиришдан бошқа иложи қолмади. Унинг фармонига мувофиқ Туркистон, Эрон, Туркия, Ироқ, Озарбайжон ва салтанатнинг бошқа жойларидан қўшин тўпланиб, сони 200 минг кишига етказилди. Соҳибқирон бу қудратли ҳарбий куч билан 1405 йил 15 январда Ўтрорга келиб ўрнашди. Бу вақтда кўп қор ёғиб, жуда қаттиқ совуқ бўлди. Мана шундай қаҳратон қишда Соҳибқирон дардга чалиниб, аҳволи кундан-кунга оғирлашиб борди.

«Одатга кўра, – дейди Хофиз Абру, – аркони давлат ва ҳазрат Соҳибқироннинг яқинлари ҳар бири Аллоҳга илтижо қилиб турардилар. Шу орада Аллоҳнинг қули бўлмиш ҳазрат Соҳибқирон аввал бир бармоғини, сўнгра икки бармоғини кўтариб ва кўзи билан имлаб, бу нимани англатишини сўради. Амирлардан баъзилари бунга жавоб топмоққа уриндилар ва «ҳазрат Соҳибқирон тузалиш учун бир ёки икки илож қолди, деб ишорат қилдилар», дейишди. Ҳазрат Соҳибқирон: «Йўқ, мен ундай демоқчимасман», - деб ушбу байт мазмунидаги сўзларни айтдилар:

Жаҳонгир деди, бу ўлмоқ демакдир,
Чунки, яшамоқ мен учун топмиш якун.

«Мен сизнинг орангизда бир кун ёки икки кундан ортиқ бўлолмасман», деди. Ушбу сўзларнинг ҳақлигини исботлаш учун гувоҳликка табибларини чақиртирди ва амирлар барча кечмишларни сўзлаб бердилар. Соҳибқирон табибларга: «Ростини айтинглар, хушомад қилманг, чунки менга тўғрилик ёқади», — деди.

Табиблар дедилар: «Аллоҳнинг иноятиi билан ҳали кўп йиллар Яратганнинг сояси бўлмиш подшоҳимиз етти иқлим мамлакатлари узра барқарор бўлғай, деган умиддамиз. Бироқ тиббиёт қоидасидан келиб чиқилса, Аллоҳнинг қули бўлмиш ҳазрат Соҳибқирон айтганларича эрур».

Мулозимлардан баъзилари нега бундай дедингиз, деб жаҳли чиқди. Аллоҳнинг бандаси бўлмиш Соҳибқирон эса табибларга таҳсинлар айтди.

У қуйидаги мазмунда васият изҳор қилди: «Англаб турибманки, руҳ қуши келиб, қалб қафасидан парвоз қилмоқчи. Тангри Таолонинг даргоҳига жонимни топшираётирман. Сизларни унинг лутфу марҳаматига топширдим. Оби дийда қилиб ўтирманглар, оҳу нола чекманглар, чунки бундан фойда йўқ. Руҳимни фотиҳа ва тадбир билан шод этинглар.

Алҳамдулиллоҳ, Тангри Таолонинг ёрдами ила оламни шундай забт этдим-ки, бутун тамом Турону Эронда бирон кишининг бошқаларнинг ишига аралашиш ёки жабру бепок қўлини бегоналарга озор бериш учун кўтаришга мажоли йўқдир. Тангри Таолонинг мулкини бекиёс сахийлик билан қўриқладим, мазлумларнинг зулмини йўқ қилдим. Салтанатда зўравоннинг заиф устидан зулм қилишига йўл қўймадим.

Шу кундан эътиборан фарзандимиз Пирмуҳаммад Жаҳонгирни ўзимизга валиаҳд ва тожу тахт вориси этиб тайинладим. Самарқанд тахти унинг амр фармонида бўлсин, истиқлол билан мулку миллат, лашкар ва раиятнинг муҳим юмушлари билан машғул бўлсин, сизлар эса унга тобелик ва бўйсунишни ўрнига қўйинглар. Уни биргаликда қўллаб-қўлтиқлаганглар, токи олам бузилмасин... миллатнинг дардига дармон бўлмоқ вазифангиздир. Заифларни қўринг, йўқсилларни бойларнинг қўлига ташламанг. Адолат ва озодлик дастурингиз, раҳбарингиз бўлсин. Мен каби қудратли салтанат сўрамоқ истасангиз, қиличингизни яхши ушлаб ишлатингиз. Орангизда нифоқ уруғлари экилмаслиги учун кўп ўйлаб иш юритинг. Баъзи надимларингиз да душманларингиз нифоқ уруғини сочиш ва фойдаланишга ҳаракат қиладилар. Васиятимда сизга идора услубини, унинг йўлларини кўрсатдим. Буларга содиқ қолсангиз, тош бошингизга тушмайди.

Мендан сўнг ҳоқон – Пирмуҳаммад Жаҳонгир бўлажакдир. Унга менга итоат қилганингиздек итоат этинглар. Қўмондонларим, менга ҳозир итоат сўзларини изҳор қилинглар».

Ушбу васиятларга барча лашкарбошилар, сарой одамлари кўз ёшлари билан «омин» деб фотиҳа ўқидилар. Шундан кейин 1405 йил 18 февралда Соҳибқирон дунёдан кўз юмди.

ЭСЛАТМА: *машғулот пайтида «Амир Темур», «Темур тузуклари», «Буюк Соҳибқирон» ҳужжатли фильмлари намойиш этилади.*

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУДОФАА ВАЗИРЛИГИНИНГ ТАРБИЯВИЙ ИШЛАР БОШ БОШҚАРМАСИ.

Новости науки и техники

БЕСКОНЕЧНЫЙ БАССЕЙН

Бассейн, предназначенный для плавания, водных упражнений и водной терапии, сконструирован американскими изобретателями. «Бесконечный бассейн» (такое название получила новинка) предоставляет все преимущества бассейна большого размера, будучи при этом всего 2 м шириной и 4 м длиной. Главная его особенность — вода в бассейне движется. Большой пропеллер внутри защищающего корпуса из нержавеющей стали производит широкий и интенсивный поток. Скорость воды регулируется простым переключателем. По словам авторов изобретения, «бесконечный бассейн» удобен, компактен, его легко установить, и он более экономичен, чем обычные бассейны.

БЕЗ ТАБАЧНОГО ДЫМА

Швейцарская компания представила изобретение, являющееся полноценной заменой сигаретам, но без табачного дыма. Суть изобретения: вместо привычной сигаретной пачки курильщику дают коробочку, в которой хранятся составные элементы сигарет, и ему потребуется всего полминуты, чтобы разогреть до нужной температуры и начать курить — вернее, вдыхать насыщенный никотином и ароматизатором воздух, который абсолютно не заметен для окружающих.

СТОЛ ОТ СТРЕССА

Оказывается, реки текут не только по земле, но и по... столам! Похоже, что главная проблема, которая беспокоит человечество, - как успокоить нервы. Вот и появляются разные идеи, как побороть ненавистный стресс. Американский дизайнер предложил новый метод — оборудовать рабочий стол... небольшой рекой со всеми причитающимися деталями — илом, галькой и рыбками! По словам дизайнера, река, текущая в комнате, способна успокоить даже самые оголенные нервы. Интересно, как подействует на нервную систему цена дизайнерского эксклюзива — 4,5 тысячи долларов?

НЕ ДАЙТЕ ЗАСНУТЬ

На протяжении многих десятилетий в научно-популярной литературе можно было прочесть, что у человека отмирают около 100 тысяч нейронов в год, чем и объяснялось то, что мы забываем многие события нашей жизни. В действительности все оказалось иначе. Современные высокие технологии позволили установить, что нейроны могут впасть в «сонное состояние», сохраняя при этом накопленные знания. Чем дольше сонные клетки не работают, тем тяжелее их разбудить. Специалисты сравнивают мозг с компьютером, а наши знания — с программным обеспечением, с которым ничего, кроме дальнейшего совершенствования, не происходит. Компьютер может устареть и медленнее обрабатывать слишком быструю программу, иногда даже останавливаться от непомерного объема информации. Но срывы случаются и у 20-летних, хотя чаще все же после 60, когда знаний действительно накоплено много.

МАРС ТОЖЕ ПЛАЧЕТ

Экзотические дюны в форме слезинки сфотографировал на Марсе европейский спутник «Марс Экспресс». Странное образование черно-синеватого оттенка протянулось на 12 километров. Ученые предполагают, что эти дюны образованы ветрами миллион лет назад, когда атмосфера на планете была намного более плотной.

«Слеза» находится на дне 45-километрового метеоритного кратера, лежащего в Южном полушарии планеты. Сам кратер намного старше дюн — ему миллиард лет. Так как атмосфера на Красной планете сейчас очень разрежена, загадочные дюны вполне могут просуществовать еще тысячи лет.

(По материалам печати).

Алишер Навоий таваллудининг 564 йиллиги олдидан

КОМИЛ ИНСОН ТАРБИЯСИГА ЭЪТИБОР

Жамият тараққиётида инсоннинг ижтимоий моҳияти, ҳаётда тутган ўрни, бурчи ва вазифалари, камолот мезонлари миллатнинг энг илғор намояндалар диққат марказида бўлиб келган. Буни биз энг қадимги ёдгорликларда, исломий қадриятларда, Шарқ уйғониш даври мутафаккирлари таълимотида, мумтоз меросимиз бўлган таълимий -ахлоқий асарлар мисолида кўришимиз мумкин.

Бугун биз айни мавзуни Алишер Навоий ижоди, буюк шоирнинг комил инсон фазилатлари, уни шакллантириш, тарбиялаш хусусидаги қарашлари мисолида баҳоли қудрат ёритишга жазм қилдик.

Бадиий асарларида комил инсон образларини яратиб, таълим-тарбия тўғрисидаги қарашларини ифодалаган, таълимий-ахлоқий асарларида эса комил инсонни шакллантиришнинг мазмуни, йўллари, усулларини баён этган Алишер Навоий ижодининг, амалий фаолиятининг энг асосий, марказий масаласи ҳар нарсадан олдин инсон тақдири, бахти, саодати, унинг яхши яшаши, бунинг учун зарур жамият масаласи бўлиб қолган.

Алишер Навоий «Хамса»сининг биринчи достони «Ҳайратул аброр» («Яхши кишиларнинг ҳайратланиши»)ни 1483 йилда ёзиб тугаллаган бўлиб, унда комил инсон учун зарур бўлган барча юриш-туриш қоидалари бирма-бир санаб чиқилади. Одоб, ҳаё, карам, вафо, тўғрилик, илм ва бошқа фазилатларнинг комил инсон учун зарур эканлиги қайта-қайта уқтирилади. Айни замонда таъма, зулм, жаҳл каби иллатлар қораланади. Чунончи, «Ҳайратул аброр» достонининг ўн учинчи мақолатидаги:

Одами эрсанг демагил одами
Оники йўқ халқ ғамидин ғами,

каби мисралар бунинг исботидир.

Шоир катталар ва кичикларнинг ўзаро муносабати, катталарнинг кичикларни тарбиялашлари ва кичиклар содир этган хатоларини шафқатлилик билан тузатишлари, иккинчи тарафдан эса кичикларнинг катталарга нисбатан иззат-икром кўрсатишлари, уларга хизмат қилишлари кераклигида ўз ифодасини топади деб, фикр билдиради. Ўқувчи бу фикрларни «Ҳайратул аброр» достонининг олтинчи мақолатидан топиши мумкин. Бу мақолатда шоир одобийлик одати тўғрисида, одобийлиликнинг кичикларга бахтиёрлик, улуғларга эса юксак мартабалилик келтириши, тавозелилик ва камтарлик улуғларга (яхшиларга) хизмат кўрсатишлик бахтли бўлишга, ҳаёлилик эса инсонларга «ёмғир томчиларидек» кўп раҳматлар келтириши хусусида сўз юритади.

Алишер Навоий ўз ватани, элюртига, халққа садоқатли бўлиш йўлини тутган ҳар бир инсонга ушбу йўлда талаб этиладиган биринчи шартлардан бири «тавозе ва одобга эга бўлишдир», — деб уқтиради. Тавозенинг инсонга комиллик, яхшилик келтиришини исботлаш учун қуйидагича мисоллар келтиради:

«Қачонки янги чиққан ой тавозуъ айлаб қаддини ҳам (таъзим) айлади, у кун сайин камол топа бошлади». Навоий ўз фикрини давом эттириб шундай таърифлайди: «Ёй (ярим ой) тавозуъ сифатига эга бўлгани учун қадри ошиб Қуръон устидан жой олди. Осмон ҳам тавозуъга риоя этиб эгилгани учун бутун олам унинг амрига бўйсунади. Ёйга ўхшаш қошларга шарафлар бўлсинки, одамлар унинг учун жонларини қурбон қиладилар».

Буюк шоир амалпараст, манмансираган одамлар шараф топа олмасликлари, ҳақиқий шараф ҳаё ва одобдан келиши ҳақида ёзади ва «одобсиз кишилар ҳеч қачон эътибор қозонмайдилар, доимо баланд осмон (тақдир) бундай одамларни пастлатиб юради», — деб таъкидлаган.

Алишер Навоий одобсизлик белгиларига ҳаё ва одобни қарши қўяди, яъни «Бу хил пастликлар (одобсизлик белгилари) бир-биридан қизиқ бўлиб, ҳаё адаб йўли билан дафъ (бартараф) бўлади».

Тавозе ва одобнинг даражалари, турли шароитларда қўлланиши тартиби, тавозени хушомад, лаганбардорликка айлантириб юбормаслик, улуғлар (катталар)нинг кичикларга, кичикларнинг катталарга тавозе (муомали) қилишлари қоидалари ҳақида шоир шундай ёзади: «Тавозъе (муомала, таъзим)ни ҳар кимнинг аҳволига лойиқ кўрсатиш керак; кўрсатган тавозуънинг унинг аҳволининг кўринишига мувофиқ бўлсин. Қулга бек ортиқча тавозуъ кўрсатса, ўзига азоб уқубат ипларини орттирган бўлади. Гадонинг олдида сажда қилиш марҳамат эмас; унга бир дирҳам берсанг, бу унга нисбатан марҳамат кўрсатишдир. Ўрнидан туриб болага жой бериш ҳам адабдан эмас: кексалар бу ишни адаб ҳисоблашмайди. Бундай аҳволда у мутакаббир ҳисобланиб, сен енгилтаклик қилган бўласан. ...Гарчи адаблилик шартларини сақлаш жуда зарур бўлса ҳам, аммо буни ҳар бир одамнинг даражасига қараб бажариш керак».

Навоий мансабдор шахслар (бошлиқлар)нинг қўл остидагилар билан муомаласи, уларнинг бу соҳада одобли бўлишлик шартлари ҳақида ҳам сўз юритади: «Бирон киши сиздан мартабада паст бўлса, уни сен ўзингга тобеъ ҳолда кўрсанг, гарчи у сенга тобеъ, боғлиқ бўлса ҳам, кўнглунг унинг туйғуларига шерик бўлсин... Уларга ғамхўрлик қилиш сенинг бўйнингдадир; тирикчилик ёзуқлари ҳам сенинг қўлингда. Барчасига дўстлик қилиш сенга вожибдир. Яхши-ёмон ишидан хабардор бўлиб туриш ҳам».

Кичикларга шавқатли бўлиш зарурияти ва унинг чегараси меъёри ҳақида эса шоир шундай ёзади: «Унга (кичикларга, болаларга, бўйсунувчиларга) сенинг шафқат қилишинг фойдалидир, лекин бунинг ортиқчаси зарар, воқеъ бўладиган балолардан уни ўз меҳринг билан асрашинг унинг олдида сендаги тавозуъни билдиради...».

Навоий ота-онани ҳурмат қилишни эса тарбиялилик белгиси сифатида шундай баҳолайди: «Тарбиянинг яна бири ота-онани ҳурмат қилиш; буни бажариш унинг (тарбияланувчи) учун мажбуриятдир. Бу иккисига хизматни бирдек қил, хизматинг қанчалик ортиқ бўлса ҳам кам деб бил. Отанг олдида бошингни фидо қилиб, онанг боши учун бутун жисмингни садқа қилсанг арзийди! Икки дунёинг обод бўлишини истасанг, шу икки одамнинг розилигини ол! Туну кунингга нур бериб турган – бирисини ой деб бил, иккинчисини қуёш!».

Улуғ мутафаккир раҳм-шафқатлиликни ҳам тарбиялиликнинг белгиси деб ҳисоблайди ва кимки катта бўлса, унинг хизматини қилишга, кимки кичик бўлса, унга шафқат қилишга чақиради: «...Раҳм инъомини ўзингга қарз деб бил: ўша тоифадаги (кичиклар, бўйсунувчилар) одамларга раҳм қилишни фарз ҳисобла. Юрган одамлар ичидаги каттадан кичигигача, ёки оралиқдаги ўрта мартабаликка қараб, кимки катта бўлса, унинг хизматини қилиш керак. Кимки кичик бўлса, унга шафқат кўрсатиш керак».

Хўш, кимки катта бўлса, унинг хизматини қилиш керак, кимки кичик бўлса, унга шафқат кўрсатиш лозим экан, унда Алишер Навоий бобомиз ўрта ёшли кишиларга нисбатан қандай муомалада бўлишни маслаҳат берган?

Буюк аллома ўрта ёшли ёки ўрта мансабдаги кишиларга муносабат масаласини ҳам унутмаган. Жумладан у бу масалада: «Кимни ўрта ёш деб хаёл қилган бўлсанг, унинг ҳурматини ҳам меъёрида асра. Хизматини қилиб, уни ортиқча улуғлаб ҳам юборма. Ёмон муносабатда бўлиб, таҳқир ҳам қилма. Уни ҳурмат қилиб «ҳамма ишнинг ўртачаси яхши» деган маъноли қоидага амал қилишинг зарур. Унинг иззати меъёридан кам бўлса ҳам яхши эмас, ҳаддидан ортиб кетса ҳам».

Ҳа, Алишер Навоий ва Шарқ уйғониш даври мутафаккирларининг одоб-ахлоқ, таълим-тарбия соҳасида яратган тарихий мероси мустақил Ўзбекистоннинг таълим-тарбия соҳасини ислоҳ қилиш, комил инсонни тарбиялаш борасидаги сиёсатининг муваффақияти асосларидан биридир. Хулоса қилиб айтганда, мустақил Ўзбекистоннинг келажаги кўп жиҳатдан баркамол салоҳиятли авлодни тарбиялашга боғлиқ. Ушбу долзарб вазифани амалга ошириш учун ўзбек халқининг таълим-тарбияга оид бой тарихий тажрибасини, Алишер Навоий бобомиздек алломалар, мутафаккирлар ижодини ўрганиш ва уни янги замон кишисини шакллантириш ҳамда тарбиялашда ҳаётга амалий тадбиқ этиш муҳим аҳамият касб этади.

Майор Бахтиёр ЧОРИЕВ,
Тошкент ҳарбий округи сержантлар тайёрлаш мактаби тарбиявий ишлар услубияти цикли бошлиғи.

МУНАЖЖИМЛАР БАШОРАТИ

ҚЎЙ. Хизмат вазифаларини бажаришда ноанъанавий ёндашув ва вазият ўзгарувига мос равишда иш тутиш талаб этилади. Тезкор натижалар ва катта фойдага жуда ҳам умид қилманг. Атрофдагилар ёрдамини кутмасдан, мустақил равишда иш тутишга ҳаракат қилинг. Пайшанба куни фойдали битимлар тузиш ва янги танишувлар бўлиши эҳтимоли бор.

БУЗОҚ. Бу ҳафтада кучингизнинг бир қисмини касбий нуфузингизни оширишга йўналтиринг. Бунга бор кучингизни йўллаш мақсадга мувофиқ эмас – мансаб пиллапояси буни кўтаролмай қолиши мумкин. Касбий учрашув ва мулоқотлар сиз учун муҳим ва аҳамиятли бўлади. Сизнинг асабингизга тегаётган қийинчиликлар ортда қолади ва янги истиқболлар сари йўл очилади. Қобилиятларингизни турли жабҳаларда намоён этиш вақти келди.

ЭГИЗАКЛАР. Хаёлот дунёси сизни қамраб олади. Бироқ, ҳақиқатга айланмасидан олдин уларнинг парвозини тўхтатиб қолинг. Шошма-шошарлик ва иккиланиш сиз учун мақсадга мувофиқ эмас, сабр-тоқат сизга хизматда ажойиб натижалар келтиради. Асосий ташвишлардан бири маблағ масаласи бўлиши мумкин. Дам олиш кунлари оилавий ишларга эътибор қаратинг.

ҚИСҚИЧБАҚА. Сизнинг олдиндан кўра билиш ва сезиш қобилиятингиз юқори даражада бўлиб, можаролардан узоқда бўлишингизда ёрдам беради. Ўзингизни қўлга олинг, қизиққонлик қилиш ўринли бўлмайди. Меҳнатингиз меваларини кейинроқ тотиб кўрасиз. Баъзи дўстларингиз ҳақидаги фикрингиз ўзгариши мумкин. Ҳаётга файласуфона ёндашиш сиз учун фақат фойдали бўлади.

АРСЛОН. Тақдирингизда ижобий ўзгаришлар қилиш учун қулай давр келмоқда. Ташаббускорлик ва қатъият кўрсатган ишларингизда омад сизга ёр бўлиши мумкин. Моддий аҳволингиз анча яхшиланиб, ўзингиз учун қандайдир харидлар қилиш имкони пайдо бўлади. Дам олиш кунлари уйингизда баъзи ўзгаришларни амалга ошириш билан шуғулланишингиз мумкин.

ПАРИЗОД. Хизматда ҳовлиқиш, иккиланишга йўл қўйманг, бу сизга берилган имкониятлардан тўлиқ фойдаланиш учун шароит яратади. Янги учрашув ва танишувлар бўлиши мумкин. Чоршанбада можароли вазиятлар юзага келиши, ишингиз унча юришмаслиги, ташаббусингиз омадсиз бўлиши мумкин. Аммо бу ҳолат эртасигаёқ ўнгланиб, ишларингиз юришиб кетади. Ҳаёт тарзингизга турли ўзгаришлар киритишга ҳаракат қилинг.

ТАРОЗУ. Атрофдагиларга танлаш эркинлигини беринг, уларга ўз фикрингизни ўтказишга уринманг. Чидам ҳамма нарсани енгади. Кўпдан бери кўрмаган кишингиз билан суҳбат қуриш учун бошқа ишларингизни четга суриб қўйманг – бу сиз учун катта хато бўлиши мумкин. Ташаббус ва ижодий ёндашув хизматда сизга муваффақият келтиради. Жума куни сиз меҳмонга таклифнома олишингиз мумкин.

ЧАЁН. Бу ҳафтада раҳбарлар билан муносабатлар кўнгилдагидек бўлади, сизни қизиқтирган масалалар керакли тарзда осон ва тез ҳал бўлади. Ҳаётдан баҳраманд бўлинг, аммо маблағни беҳуда сарфлашга берилиб кетманг. Хизматдаги янги истиқболлар ҳақида жиддий ўйлаб кўринг. Жуда фойдали касбий ва шахсий танишувлар бўлиши мумкин. Оилавий муносабатларда эътибор ва эҳтиёткорлик талаб этилади.

ЎҚОТАР. Бу ҳафтада сиз воқеалар, янгиликлар, касбий учрашувлар тўлқини остида қолишингиз мумкин, шу сабабли кун тартибингиз ва ташқи кўринишингиз тўғрисида пухта ўйлаб кўришингизга тўғри келади. Кимдир ёки нимадир сизнинг асабингизга тегса, қизиққонлик қилманг, – агар хотиржам бўлсангиз, бу вазиятдан фойда ҳам чиқаришингиз мумкин. Ҳафта сўнгида тақдирингизга таъсир кўрсатишга қодир бўлган кишилар пайдо бўлиши эҳтимоли бор.

ТОҒ ЭЧКИСИ. Атрофдагиларга нисбатан ҳаққоний бўлишга, уларнинг ички дунёсига аралашмасликка ҳаракат қилинг. Истакларингизнинг жуда тез амалга ошишидан шошинқираб қолманг – бу сизни тузоққа туширишучун қилинаётган бўлиши мумкин. Ҳафтанинг иккинчи ярмида моддий аҳволингиз анча яхшиланади. Бундан самарали фойдаланиб, оилавий муаммоларни ҳам ҳал қилиб олишга ҳаракат қилинг.

ҚОВҒА. Сиз учун кўнгилли давр бошланмоқда, мансаб пиллапоясидан кўтарилиш имкони пайдо бўлади. Янги режалар, истиқболлар, ғоялар юзага келади, табиийки, кайфиятингиз ҳам анча кўтарилади. Шахсий ҳаётда ҳам сизни ёқимли воқеалар кутмоқда. Ўз ҳис-туйғуларингизни назорат қилиб боринг. Сафдошлар ва яқинларингизга нисбатан хушмуомала ва эътиборли бўлинг.

БАЛИҚ. Бу ҳафтада вазият сиз учун жуда қулай ва кўнгилдагидек бўлади, фақат ундан тўғри фойдаланишингиз зарур. Муҳим топшириқни бажаришга киришинг ва муваффақиятга эришишингизга шубҳа қилманг. Ҳафта танишувлар ва учрашувлар, турли харидлар учун қулай. Чоршанбада сизни ёқимли совға кутмоқда. Пайшанба – дўстлар билан мулоқотда бўлиш, меҳмонга бориш учун яхши вақт.

Яхши дам – хизматга ҳамдам!

ОЛҒА УНДАР РУҲИЙ ОЗУҚА!

Ҳарбийларимизнинг машғулотлардан бўш пайтлари, яъни дам олиш соатларини ҳам кўнгилли ўтказишлари учун кўпгина ишлар йўлга қўйилган. Қуролли Кучлар қисм ва бўлинмаларида кутубхоналар ишлаб турибди. Клублар фаолияти, маънавият ва маърифат, «Камолот» хоналари, спорт заллари ва бошқа бир қанча шу йўналишдаги маданият ўчоқларини булар сирасига киритиш мумкин. Гарнизонлардаги Офицерлар уйи эса кўзда тутилаётган дам олиш тадбирларининг янада сифатли ва қизиқарли ўтишида алоҳида ўрин эгаллайди. Хизмат сафари билан Жануби-ғарбий махсус ҳарбий округда бўлганимда, Термиз гарнизони Офицерлар уйи фаолияти билан яқиндан танишдим.

— Офицерлар уйи хизматчи ва ходимлари гарнизон миқёсидаги тадбирларнинг аксариятида фаол иштирок этади, – деди биз билан суҳбатда Термиз гарнизони Офицерлар уйи бошлиғи капитан Сероб Бозоров. – Чунки шахсий таркибнинг кўнгилли маданий ҳордиқ чиқаришини таъминлаш, тадбирларнинг қизиқарли уюштирилишига эътибор қаратиш муҳим омил. Жамоамиз аъзолари билан қисмларда ўтказилаётган турли кўнгилочар тадбирларда, мусобақаларда, интеллектуал ўйинларда иштирок этамиз. «Қувноқ билимдонлар баҳси», «Зеҳн», «Заковат» кабилар шулар жумласидан. Бундан ташқари тадбир давомида концерт дастурлари намойиш этамиз. Қисм клубларида, борди-ю, жангчилар дала-ўқув машғулотларида бўлишса, полигонларда кино кўрсатилишини ташкиллаштирамиз. Шанба, якшанба кунлари Мудофаа вазирлиги томонидан тақдим этилган кассета ва лента-тасмалар қисм клубларига берилади. Кўпчилик ҳолларда қисм ва бўлинмаларнинг тадбирлари бизнинг иштирокимизда, яъни ҳамкорликда ўтади. Бундан ташқари байрам ёхуд белгиланган саналарда Офицерлар уйида ҳам тадбирлар ўтказилади. Каттагина кутубхонамиз ҳам бор. Гарнизон ҳарбий шаҳарчалари ҳудудида жойлашган боғча ва мактаблар ҳам асло эътибордан четда қолмайди. У ерларда болажонларимиз билан биргаликда дастурлар тайёрлаймиз. Бу ҳол бизга янада мароқ, куч-ғайрат бағишлайди. Чунки келажак ворисларимизнинг содда ва самимий сўзлари, ажиб хатти-ҳаракатлари ҳамда ҳарбийликка ҳавас қилишлари замирида алоҳида завқ-шавқ мужассам. Баъзан ишимиз жудаям кўпайиб кетади. Айниқса, чақирув ва муддатли хизматни ўтаб бўлганларни резервга бўшатиш пайтлари. Кетаётганларни кузатиб қўйиш, хизматдан қайтганларни кутиб олиш тадбирлари, сафарбарлик чақируви резерви хизматининг ойлик йиғинига жалб этилган фуқаролар билан ҳам юқорида айтилгандек тадбирлар... Хуллас, зерикишга вақт йўқ , – деди С.Бозоров табассум билан. – Она-юрт осойишталигини асраётган посбонлар хизматини юксак қадрлаймиз. Уларнинг масъулиятли ва мураккаб хизматлари йўлида озгина ҳордиқ улашиб, жангчиларга маънавий озуқа бера олсак, ўзимизни бахтиёр ҳисоблаймиз. Шу ўринда барча тадбирларда фаол, ҳамиша хизматга шай оркестр гуруҳимиз фаолиятига тўхталмоқчи эдим. Уларнинг ҳаммаси шартнома асосидаги ҳарбий хизмат аскар ва сержантларидан иборат. Вазифасига ҳар бири сидқидилдан ёндашади. Ҳар қандай шароитда ҳам топшириқни адо этишга ҳаракат қиладилар. Умуман олганда, бошқаларга ўрнак бўлиб келишмоқда.

Лейтенант Ёшин ҲАКИМОВ,
«Ватанпарвар» мухбири.

Сиз кутган учрашув

ҒУЛОМЖОН ЁҚУБОВ ҲАРБИЙЛАР ДАВРАСИДА

Қўшиқ тингламайдиган инсонлар бўлмаса керак, дунёда. Зеро, деярли ҳар биримизнинг севимли хонандамиз, хиргойи қилиб юрадиган куйимиз, ёдимизда турувчи ашуланинг сўзлари бор. Ишончим комилки, Ватанимиз ҳимоячилари орасида ҳам санъат ихлосмандлари, шайдолари жуда кўп. Шундай экан, Офицерлар марказий уйида ташкиллаштирилган навбатдаги тадбирда қатнашган ҳарбийларимиз ўша кунни узоқ вақт ёдда сақлаб юриши аниқ. Ахир юртимизнинг севимли ва таниқли санъаткори, Ўзбекистон халқ артисти ижодига бағишланган мусиқали кечани унутиб бўладими?

«... Дилором, Дилором, сиз малика биз Ғулом» сўзлари тилга олинган машҳур қўшиқни ва кўплаб бетакрор қўшиқларни ижро этган устоз-санъаткор Ғуломжон Ёқубов саҳнага чиққанида давомли гулдурос қарсаклар узоқ вақтгача тинмади. Албатта, бу томошабинларнинг Ўзбекистон халқ артистига бўлган ҳурмати ва юксак эҳтироми намунасидир.

Шунингдек, ижодий кечада Мудофаа вазирининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари полковник Маннобжон Аҳмедов, Ўзбекистон халқ шоири Нормурод Нарзуллаев, Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси аъзоси Искандар Раҳмонлар иштирок этишди.

Ижодий кеча давомида Ғ.Ёқубов ўзининг энг сара ижод намуналарини, янги куй-қўшиқларини тақдим этди. Севимли хонандаси билан юзмаюз бўлган мухлиснинг унга беражак саволи, қизиқтирган нарсаси кўп бўлиши табиий. Посбонларимиз ҳам фурсатдан фойдаланиб, меҳмондан турли саволларига жавоблар олишди. Бу каби мурожаатлардан бири қуйидагича эди:

— Биринчи айтган қўшиғингиз ёдингиздами?

Шунда санъаткор ижодидаги илк қадамларни хотирлади ва уни машҳур қилган қўшиқлардан бири «Нилуфар»ни ижро этди.

Ғуломжон ака билан доим ижодий ҳамкорлик қилиб турувчи шоирлардан бўлмиш кеча иштирокчилари – Н.Нарзуллаев ва И.Раҳмонлар ҳам ватанпарварлик, юртга садоқат руҳи билан йўғрилган шеърларини томошабинларга ҳавола этишди.

Ижодий кеча охирида сўзга чиққан полковник М.Аҳмедов машҳур санъаткорга ташрифи учун миннатдорчилик ҳамда бу каби учрашувларнинг давомий бўлишига ишонч билдириб, Мудофаа вазирлиги номидан эсдалик совғаларини топширди.

Ушбу кечадан томошабинларнинг олам-олам таассурот билан қайтишгани турган гап. Қуйида келтирилган фикрлар бунинг ёрқин исботидир.

— Машҳур санъаткор билан учрашиш имкониятига эга бўлганимдан жуда хурсандман. У нафақат менинг, балки ота-онамнинг ҳам севимли хонандаси. Шунинг учун мактубимда уйдагиларга, аввало, шу воқеа ҳақида ёзаман. Ҳа,бу кеча армия ҳаётидан яна бир эсдалик бўлиб қоладиган бўлди, — дейди оддий аскар Абдурашид Маматқулов.

— Менимча, бу ижодий кечани бемалол концерт, яъни Ғуломжон Ёқубовнинг концерти, деб атасак ҳам бўлади. Ахир, бугун озмунча қўшиқлар куйландими. Энг қувонарлиси эса, бари жонли ижрода. Муддатли ҳарбий хизматга лойиқ деб топилганимдан яна бир бора хурсанд бўлдим. Чунки, бу каби учрашув ва тадбирларнинг барчаси биз ҳарбий хизматчиларнинг тўлақонли маданий ҳордиқ ва маънавий озуқа олишимиз, қолаверса, бор куч, билимимизни Ватан ҳимоясига қаратишимизда ўзига хос аҳамиятга эга, — дейди оддий аскар Ҳамза Шокиров.

Ижодий, мусиқий кеча сўнгида Ўзбекистон халқ артисти газетамиз орқали барча юрт посбонларига ўзининг самимий тилакларини изҳор этар экан, ҳамманинг хонадонида тинчлик-осойишталик ҳукм суришини ва қут-барака аримаслигини тилади.

Лейтенант Тўлқин ЖУМАНАЗАРОВ,
«Ватанпарвар» мухбири.
Капитан Дилавер АБЛАЕВ олган сурат.

ДВОЙНОЙ ПРАЗДНИК

Старший лейтенант Даврон Эшонкулов отпраздновал 13-ю годовщину Вооруженных Сил довольно нетрадиционно – он в этот день женился. Теперь для офицера Эшонкулова и его супруги Наргизхон День защитников Родины на всю жизнь стал двойным праздником.

Выпускник Джизакского высшего военного авиационного училища 1998 года поначалу строго следовал песенному требованию о том, что «первым делом – самолеты, ну, а девушки – потом!». Однако в ходе прохождения службы старший лейтенант Д. Эшонкулов в прямом смысле спустился с небес на землю: теперь он – военный комендант авиационной части.

На веселой свадьбе офицера-авиатора от души погуляли сослуживцы, отмечая прощание друга с холостяцкой «вольницей». Теперь у старшего лейтенанта двойной стимул к отличной службе – на его плечи легла ответственность за процветание молодой узбекистанской семьи.

Майор Отабек КАМАЛОВ.

ТОПҚИРЛИК МАШҚИ

ЭНИГА: 7.Энг олис масофага югуриш спорти. 8.Қадимги Юнон муаррихи, «Тарих» асари муаллифи. 9.Ҳаво транспорти мажмуи. 10.Ер сатҳининг баланд-пастлигини бирор нуқтага нисбатан аниқлаш асбоби. 11.Ички ишлар соҳасида фаолият кўрсатган ўзбек генерал-майори. 13.Ўрганилган асар ҳақидаги мўъжаз баён. 14.Дунёда аҳолиси энг кўп мамлакат. 17.Қимматбаҳо қоғозларнинг фоизини тўлашда кесиб олинадиган талони. 21.Ҳиндистондаги шаҳарга номдош шойи газлама тури. 22.Ишлаб чиқаришда қўлланиладиган меҳнат қуроллари ва воситалари мажмуи. 23.Марказий Осиёдаги давлат пойтахти. 24.Гўзал, барно аёл. 25.Ўқотар қурол тури. 26.Қурувчи уста.

БЎЙИГА: 1.Қувур ёки мосламалардан юқори томон отилиб чиқиб турган сув. 2.Россия Федерациясининг шимоли-шарқидаги вилоят. 3.Бухоро вилояти тумани. 4.Ер атрофида орбита бўйлаб айланувчи жисмнинг Ер марказига энг яқин нуқтаси. 5.Ютуқли ўйин тури. 6.Парагвай давлати валютаси. 12.Юқумли касалликларни қўзғатувчи микроорганизм. 13.Механик одам. 15.Европадаги давлат пойтахти. 16.Сурхондарё ва Кофирниҳон дарёлари оралиғида жойлашган тоғ тизмаси. 17.Бирор нарсага масъулиятни зиммага олган ҳолда ишонтириш. 18. Фотоплёнкага туширилган сурат. 19.Фарғона водийсидаги вилоят. 20.Қатағон йиллари қурбони, ўзбек давлатчилиги арбобларидан бири.

Фозилжон ОРИПОВ.

ГАЗЕТАНИНГ 11-СОНИДА ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН ТОПҚИРЛИК МАШҚИНИНГ ЖАВОБЛАРИ

1.Милтиқ. 2.Қавс. 3.Сато. 4.Орифов. 5.Ваттметр. 6.Режа. 7.Араб. 8.Баён. 9.Нақќошлик. 10.Карт. 11.Трап. 12.Поло. 13.Осим. 14.Маймунжон. 15. «Наво». 16.Олма. 17.Арпа. 18.Арфа. 19.Австралия. 20.Ялта. 21.Амма. 22.Асад. 23.Дурадгор. 24.Рапс. 25.Сабр. 26.Рейс. 27.Сименон. 28.Нептун. 29.Неру. 30.Уста. 31.Алиф. 32.Фужерон. 33.Нассо. 34.Охра. 35.Алоқа. 36.Арча. 37.Аврора. 38.Апатит. 39.Трак. 40.Курка. 41.Арра. 42. Амиркон. 43.Назла. 44.Асвон. 45.Назм. 46.Маром.

Қуролли Кучлар чемпионатига ҳозирлик

ОЛДИНГИ ДОВОН ЗАБТ ЭТИЛАДИМИ?

Ортда қолган йилда – Умумармия ўйинлари мисолида бир нарсани яна такрор англаб етдим. Мусобақаларга олдиндан пухта ҳозирлик кўп нарсани ҳал қилар экан. Айнан ўша тайёргарликлар жараёнида Тошкент олий умумқўшин қўмондонлик билим юрти жамоасининг ҳарбий спорт комплексига кирувчи кўпкурашга ҳозирлиги билан қизиққандим. Шунда кўнглимдан «жамоа кўпкурашда ғолиб бўлса ажабмас», деган ўй ўтганди. Буни қаранг, Умумармия ўйинларида билим юрти жамоасининг айнан кўпкурашда қўли баланд келди.

Гарчи тош кўтариш бўйича Қуролли Кучлар очиқ чемпионатида билим юрти жамоаси иккинчи ўринни эгаллаган бўлсада, спортчилар, мураббийларнинг руҳи чўккани йўқ. Айниқса, шу кунларда навбатдаги мусобақаларга тайёргарлик жиддий. Таъкидлаш жоизки, айнан кейинги мусобақада армиячилар кўпкураш бўйича беллашишади. Кўпкурашда кўпинча қўли баланд келадиган мазкур билим юрти жамоасининг ушбу мусобақадан умиди катта.

Яқинда Тошкент олий умумқўшин қўмондонлик билим юртининг жисмоний тайёргарлик ва спорт кафедрасида бўлиб, ўқув тайёргарлик йиғини билан танишдим. Январь ойида мазкур йиғинлар бўйича билим юрти бошлиғининг чиқарган буйруғига асосан жорий йилнинг 1 февралидан 1 мартигача бундайин йиғинларни ўтказиш кўзда тутилган. Жисмоний тайёргарлик ва спорт кафедраси бошлиғи подполковник Р.Багиров йиғинлар бошлиғи этиб тайинланган.

Март ойининг охирларида бўлиб ўтадиган кўпкураш бўйича Қуролли Кучлар чемпионатига жамоа қай даражада сараланаётгани билан қизиқиб, жисмоний тайёргарлик ва спорт кафедраси ўқитувчиси капитан Игорь Бобомуродов билан суҳбатлашдик. Эслатиб ўтамиз, бу тажрибали офицер кўпкураш бўйича жамоага мураббийлик қилиб келган.

— Ҳарбий спорт комплексига кирувчи кўпкураш беллашувлари учун терма жамоани саралаяпмиз. Яъни, ёши бўйича гуруҳлар билан ўқув тайёргарлик йиғинида иш олиб борилмоқда. Ҳозирча ёши бўйича учинчи гуруҳда подполковник А.Маҳамбетов, майор Н.Икромовларнинг имкониятлари, жисмоний тайёргарликлари юқори. Ёши бўйича иккинчи гуруҳда эса капитан У.Зевитдинов ва ўзим жамоамиз шаънини ҳимоя қилсак керак. Ниҳоят, биринчи гуруҳда кўпкураш бўйича чемпионатга қатнашиш учун катта лейтенант Т.Тожиев, курсант М.Муҳаммедов, сержант Ф.Исматовларнинг имкониятлари юксак. Айниқса, Умумармия ўйинларининг кўпкураш мусобақасида спорт устаси нормативини бажарган катта лейтенант Туйғун Тожиевдан умидимиз катта, — деди, жумладан у.

Маълумки, ҳарбий спорт комплексига кирувчи кўпкураш: турникда тортилиш, 100 метрга югуриш, ёши тоифасига қараб, 1, 2, 3 километрга югуриш, тўсиқли ягона йўлак бўйлаб умумий синов машқини бажаришни қамраб олади. Йиғинда бу борада тайёргарликларга эътибор катта эканлигига амин бўлдик.

Майор Алижон САФАРОВ,
«Ватанпарвар» мухбири.

Бош муҳаррир полковник Ирисмуҳаммад АБДУКАРИМОВ.

Телефонлар:
Бош муҳаррир ўринбосари – 56 17 98; масъул котиб – 56 04 60; ҳарбий хизмат ва тарбиявий ишлар бўлими – 56 02 51; давлат ва жамоат ташкилотлари билан алоқа бўлими – 56 02 49; оммавий ишлар ва спорт бўлими – 56 08 72; маданият ва ижтимоий ҳаёт бўлими – 56 02 38; социология ва реклама бўлими – 56 54 76.

Обуна бўлими – 56 03 46. Навбатчи – 56 09 81.

Газета сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади.

Таҳририят фикри муаллифлар нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин. Таҳририятга келган қўлёзмалар, хатлар ва суратлар тахлил қилинмайди ва муаллифларга қайтарилмайди. Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 032 рақами билан рўйхатга олинган.

Буюртма № 38. Адади 22700.

Таҳририят манзили:
700031, Тошкент шаҳри, Д.Қўнаев кўчаси, 21-уй.

Газета «Ватанпарвар» таҳририятининг компьютер марказида терилди ва саҳифаланди. «RASTR» ҚК босмахонасида чоп этилди.

Босмахона манзили:
Тошкент ш., Юнусобод, Муродов кўчаси, 1-а.